

Uttropia

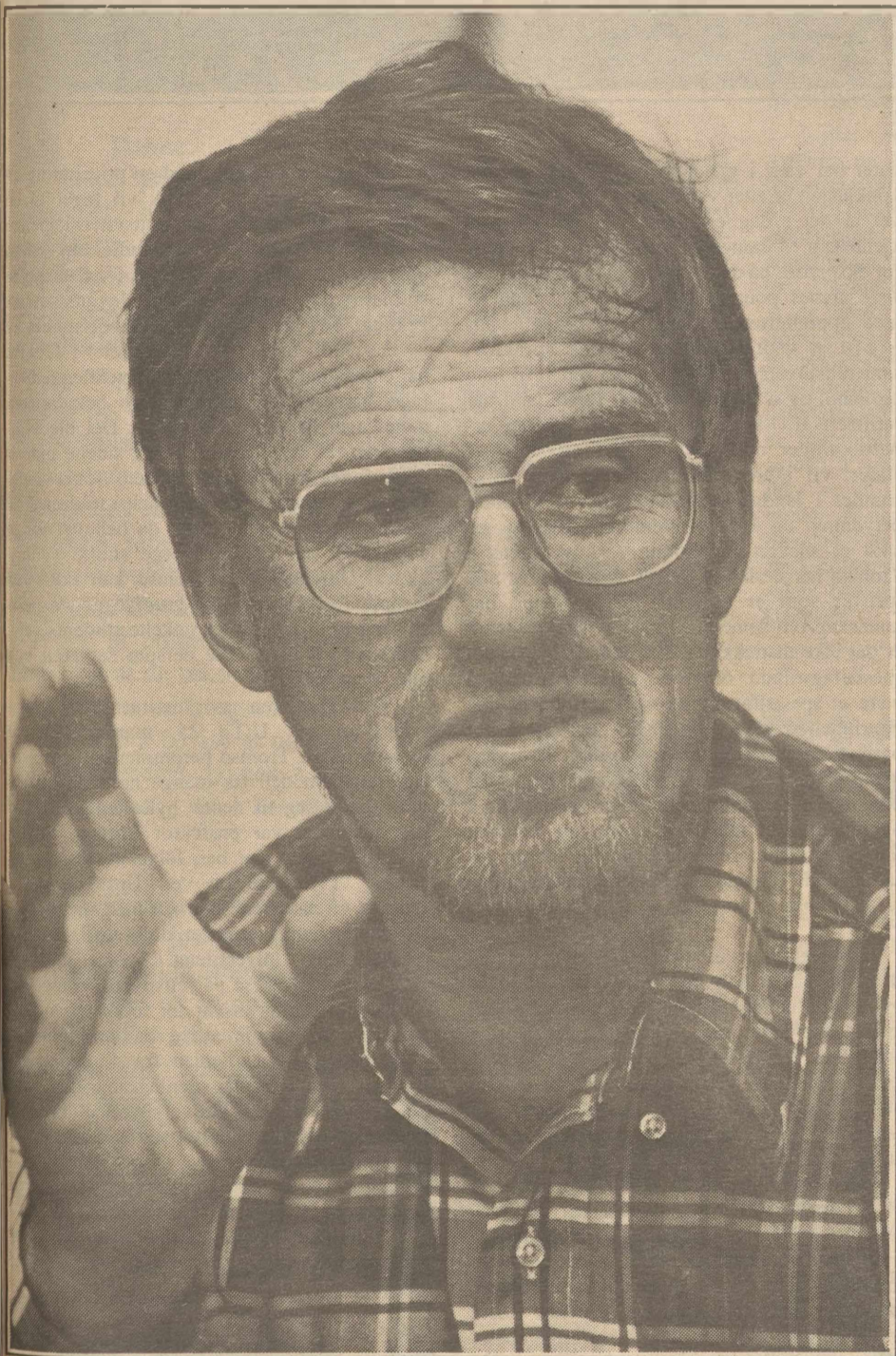
UNIVERSITETSBIBLIOTEK
I TROMSØ
12 AUG 1993

S T U D E N T A V I S A I T R O M S Ø

Nr. 3, 18 APRIL 1991, 15. - ÅRGANG

Tjue års kamp ser endelig ut til å gi resultater;

HERNES OVERTAR ?

Kommer kirke- undervisnings og forskningsminister Gudmund Hernes til å overta Studentsamskipnaden i Tromsø?

Foto; Nordlys

Staten, representert ved Gudmund Hernes kommer med sterke og positive signaler på at de overtar styringen av studentsamskipnaden.

Til nå har Samskipnaden vært drevet som en privat stiftelse med statsstøtte. Om staten overtar, vil dette bety at studentene inntre en helt annen rolle enn før. I langt større utstrekning enn tidligere kan de opptre som pressgruppe ovenfor bevilgende myndigheter. Det er noe annet når det er staten som slipper husleieblanketter i postkassa, enn når disse kommer fra en brukerstyrt Studentsamskipnad.

— Dette medfører plikt for staten, uttaler Studentutvalgsleder Arnt Sommerlund.

Og selv om staten skulle overta, er ikke Sommerlund redd for at dette skal bli noen campus-utvikling, der Universitetet styrer alt, og studentene ikke har innflytelse;

— Hvis staten fører en klar politikk, er ikke dette noe å frykte. Studentene vil gjerne ta en del av ansvaret, men vi har ikke økonomi til å ta hovedansvaret, uttaler han.

Staten har forøvrig vært Imøtekommende på flere punkter, departementet har på henvendelse stilt seg positiv til et nærmere samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og Studentsamskipnaden. På et møte i Kultur-, undervisnings og forskningsdepartementet 3 april, ble departementets representant Randi Øverland spurt om hvordan de ville stille seg til et nærmere samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og Studentsamskipnaden; — Hvor er søknaden, skal hun ha svart.

Side 6

Barnehagetilbudet raseres

Det er vedtatt en kommunal nedskjæring på hele 384.000 kroner på budsjettet til samskipnadens (SiTø's) barnehager.

— I perioder kan vi bli tvunget til å stenge flere av våre barnehager, uttaler direktør Vidar Bakken i SiTø.

— Nok et eksempel på at Tromsø kommune har den dårligste barnehagedekningen i landet, og at det satses på å bygge ut tilbudet, uttaler avtroppende nestleder i Studentutvalget, Ingrid P. Olsen.

Barna får færre barnehager med færre leker når kommunen herjer som den vil.

Foto; Jan A. Hårvik

Side 7

Det samiske samfunn

— Samisk historie betyr i praksis, stort sett, historie skrevet om samer av ikke-samer for ikke-samer. Sitat av kronikøren. Om Universitetet og det samiske samfunnet, se kronikk.

Side 4

Byparkens døende bjørketrær

Intervju med professor Olavi Juntilla, Skriketeoriens opphavsmann. Dør byparktrærne fordi fulle mennesker skriker dem i hjel? Eller er det forurensning fra biltrafikken som knekker dem? Intervju og fagdebatt-innlegg

Side 8 og 9

Sámegilli

Mari Boine Persen; En liten kvinne som synger vakkert. På verdens vakreste språk. Stort intervju med samenes fremste talskvinne.

Side 10 og 11

Kultur og underholdning

Se sidene
10, 11, 12, 13, 17
og 18

Retten og reinsdyra

Det er ikke studentpolitikene som i første rekke skal klandres for at HAM mest av alt minner om et mesterskap i bagatellrytteri. Når brukerne av HAM stiller opp kun og bare kun når de kan mele sin egen kake, gir dette ytterligere grunnskudd til et vaklende HAM.

Jus-studentenes anfall mot same-retten som obligatorisk pensum, viser nok en gang at det ikke er juristene man bør vende seg mot i spørsmål om rettferdighet, moral og det felles beste.

Hva man ellers lett glemmer i hurlum-heiene omkring den aktuelle Jus/samerett-saken, er at norsk lov alltid har blitt benyttet til å ta fra samene landet som er deres. Loven er således noe enhver urbefolkning, i dette tilfellet samene, alltid må være uhyre kritiske til.

Nøkkelen lå i skriftspråket. Ved hjelp av skriftlig formulerte lovvedtak var det ingen problem å ekspropriere landet, i første rekke Finnmarksvidda. Har du monopol på skriften, har du snart monopol på retten også.

Derfor vil den såkalte same retten kunne være av stor betydning for å demme opp mot de mange kommersielle-krefter som ønsker å stjele resten av deres land. Krefter som notorisk viser til paragrafer og lover for å nå sine egenytelige mål (Altaelva saken).

Men et annet viktig poeng, er at samene selv sliter med et voksende "internt" problem; En av de kreftene de må beskytte seg mot, om målet er å berge den samiske kulturarv, er sine egne reindriftssamer.

Utviklingen har forløpt slik at forholdet mellom antall reindriftssamer og antall rein har sunket drastisk. Reinflokkene har blitt for store, på Varangerhalvøya finnes det eksempler på små reinenheter som har blitt "slukt" av større flokker. Det er ikke lett å holde hundre dyr når nærmeste nabo har fem tusen. Og sistnevnte driver mer og mer etter bedriftsøkonomiske prinsipper, der virksomheten blir kapitalintensiv (bruk av motorkraft). Dette medfører at innsatsen må økes for å gi det ønskede overskudd. Best kan vi sammenligne denne problematikken med kontroversen trål versus kystfiske.

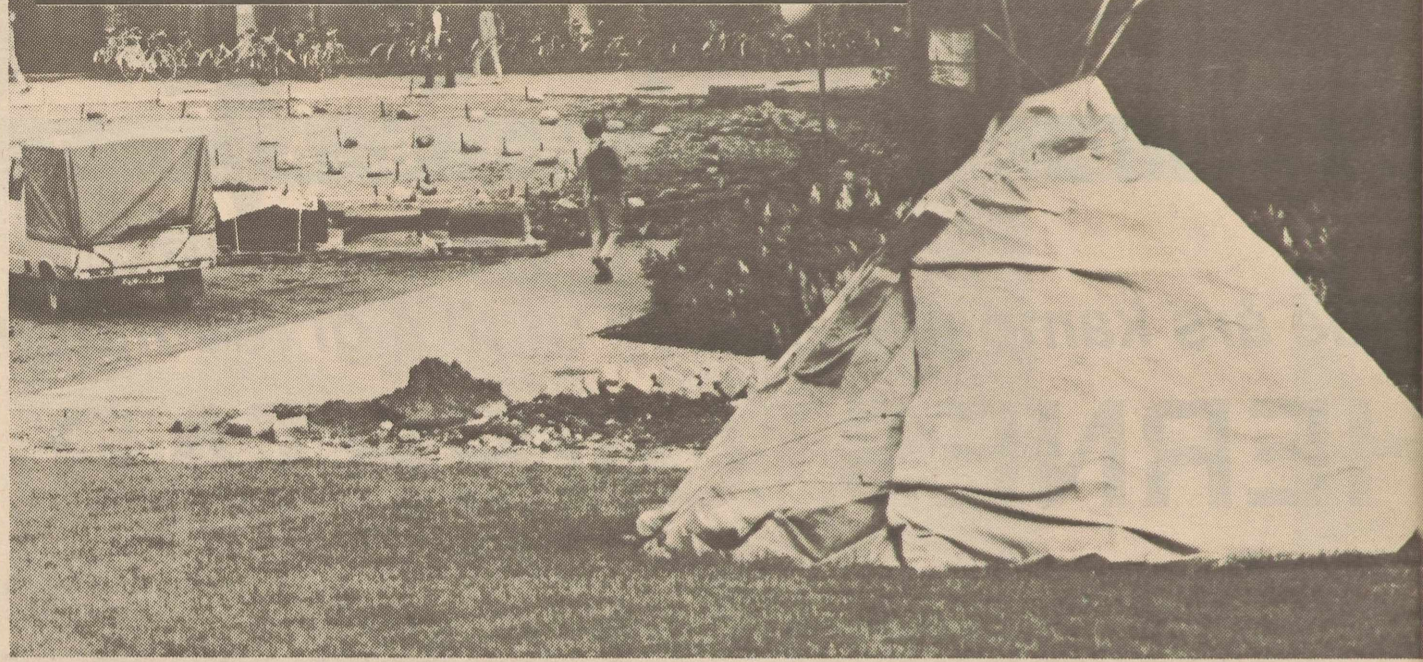
Dette er en svært farlig utvikling, som allerede har kommet alt, alt for langt. Utviklingen overkjører ikke bare opprinnelig reindrift som tradisjon, men den ødelegger også vidda. Et økologisk sammenbrudd på deler av Finnmarksvidda har det blitt advart mot uttallige ganger.

Samene må derfor selv ta et oppgjør med sine egne. Dette hvis de ønsker å berge grunnlaget for kulturen (vidda), samt berge selve tradisjonen, nemlig reindriften slik den var. For det er og blir reindriften som er bærepilaren i samisk kultur. Råtner denne, råtner samisk kultur.

Det er synd hvis vidda må beskyttes, av norsk lov, mot uvetting rovdrift fra reindrifts-samenes side. Det ville være en skam for samene selv. Det er å håpe at same retten, og dens premisser, kan brukes med vett, ikke bare for å verne det særegent samiske mot det moderne norske, men også for å fjerne villvest tilstanden innad i reindriften.

Dette problemområdet må det være i enhver voksen jus-students interesse å sette seg inn i. Vi studerer tross alt i Nord-Norge - ikke i Los Angeles.

Samerett ved UiTø

Hvem har bygd et universitet på flytteveien vår?

"...Universitetet i Tromsø kan ikke ved gjennomføringen av sine grunnleggende prinsipper basere seg på den enkelte students valg.

Noe som vil bli tilfelle dersom samerett kun blir et spesialfag..."

Kommentaren denne gangen tar for seg et dagsaktuelt tema ved UiTø; Skal faget samerett tas bort fra den obligatoriske delen av 4. avdeling jus? Kommentaren er en uttalelse fra samiske studenters forening (SSSR), representert ved leder Janne Hansen.

Sami Studentaid Searvi Romssas (SSSR) er gjort kjent med at 4. avdelingsutvalget ved Institutt for rettsvitenskap (IRV) i forslag til studieplan for 4. avdeling Tromsømodellen har foreslått å ta faget samerett bort fra den obligatoriske delen av 4. avdeling. Utvalget foreslår videre at samerett og havrett kun skal være et spesialfagstilbud. Det uttalte hovedargumentet for utvalgets endringsforslag er at planen vil bli for omfangsrik og arbeidskrevende. Etter 4. avdelingsutvalgets mening vil samerett som spesialfag utgjøre et brukbart alternativ, spesielt hvis det bare blir disse spesialfagene som kan gi grunnlag for fritak for særavhandling og det stilles krav om et lite skriftlig arbeid i tillegg til ordinær eksamen. I forhold til Nordplus-samarbeidet er det en fordel at vi får noen spesialfag i Tromsø. Det er en fordel om de utenlandske stipendiaterne tar et spesialfag, i stedet for deler av en avdeling, som er eneste løsning i dag.

Det ser ut for at det kun er to hensyn som har gjort seg gjeldende da forslaget ble utarbeidet, nemlig pensumets størrelse og tilbud til utenlandske stipendiater. Når det gjelder hensynet til pensumets omfang, vil vi minne om at en rekke nye fag som f.eks. engelsk kontraktrett og rettsfilosofi har fått plass på Tromsømodellens fagplan. Vi påpeker dette, ikke for å sette samerett opp mot de to fagene, men for å vise at det hele tiden er snakk om prioritering. Siden samerett er landsdelsrelevant og jusstudiet i Tromsø er basert på dette, ville det være mer naturlig å la dette faget få en mer sentral plass i studiet, slik planen hele tiden har vært.

Når det gjelder Nordplus-samarbeidet og utenlandske studenters muligheter til å avlegge eksamen i samerett ved UiTø, må dette kunne løses på en annen måte enn å ta faget ut av den obligatoriske delen av fagplanen.

Fjerdeavdelingsutvalget har påpekt viktigheten av samerett i sitt endringsforslag, men mener at det ikke er nødvendig at alle kandi-

dater har vært i gjennom dette faget. En slik konklusjon er etter vår mening lite holdbar. Vi vet at det i dag er mangel på jurister med kjennskap til samerett, samtidig som behovet for ekspertise på dette området stadig øker. De siste årenes politikk fra statlige myndigheter med opprettelsen av sametinget, grunnlovens § 110 a, vedtakelsen av samisk språklav, samerettsutvalgets utredning om retten til land og vann, og at Norge som det første land har ratifisert ILO-konvensjonen nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater, vil i høy grad berøre juridisk virksomhet i landsdelen. Samerett vil få større betydning, og kan for fremtiden ikke ses på som et snevert fagområde. Universitetet i Tromsø har derfor et særlig ansvar for at alle jurister som er utdannet i landsdelen har kunnskap om samerett. I denne sammenheng er det ikke tilstrekkelig å ha samerett kun som spesialfagstilbud. Samerett redusert til kun å være et spesialfagstilbud vil i forhold til den opprinnelige planen innebære at dette faget bare tilføres meget begrensede ressurser, menneskelige så vel som økonomiske. Det vil ikke med slike rammebetingelser være mulig å opprettholde et aktivt rettsmiljø, og behovet for en målrettet rettsvitenskapelig innsats på samerettens område vil på ingen måte kunne ivaretas som forutsatt.

Sameretten er et forholdsvis nytt fag, og IRV har påtatt seg et spesielt ansvar for å bygge opp et fagmiljø på dette området. Skal man klare dette må same retten fra starten prioriteres fra IRVs side. Etter vår mening gjøres ikke dette ved å ta samerett ut av den obligatoriske fagplanen. På et tidspunkt hvor samerett ikke er kommet i gang, vil 4. avd. utvalget omgjøre det til et spesialfag.

IRV har selv i et skriv til Bjørgo-utvalget av 30 april 1990 under tittelen "Styrking av rettsvitenskapelig forskning i Nord-Norge fram mot år 2000" påpekt at samerett/urbe-folkningsrett skal være et av satsingsområdene fram mot århundreskiftet. Det påpekes videre fra IRVs side at det pr. dato ikke finnes spørsmålet om hvordan en slik rekruttering skal skje. Løsningen på dette problemet vil ikke være å nedprioritere faget samerett.

Samene er nå blitt anerkjent som egen folkegruppe i Norge bl.a gjennom vedtakelsen av grunnlovens § 110 a. Disse prinsippene må nødvendigvis over tid innarbeides i norsk rett.

IRV har allerede utpekt dette som satsingsområde, og skal dette være mulig, må IRV for fremtiden vise et større engasjement og en større entusiasme for faget. For å gjøre det attraktivt for kommende jurister å fordype seg i, og forske innen samerettens område, så

vil det være nødvendig med en prioritering av samerett fra IRVs side. Slik vil faget få en høyere status også på det rettsvitenskapelige plan. Da det juridiske embetsstudiet ble vedtatt opprettet ved UiTø, ble behovet for å skape et studiemodell med landsdelsrelevans sterkt vektlagt. Det ble i planen for embetsstudiet av 29 mai 1985 erkjent at Universitetet i Tromsø har en nasjonal forpliktelse til å vektlegge bla faget samerett ut fra den store betydningen dette faget har for landsdelen. Det ble samtidig påpekt at de folkerettslige sidene gjør at dette faget har en langt videre rekkevidde. Denne uttalelsen er forøvrig helt i tråd med de argumentene som ble brukt da behovet for et universitet her i Nord-Norge skulle synliggjøres. Universitetet i Tromsø kan ikke ved gjennomføringen av sine grunnleggende prinsipper basere seg på den enkelte students valg. Noe som vil bli tilfelle dersom samerett kun blir et spesialfag.

Ved åpningen av Institutt for Rettsvitenskap ved UiTø 25. mars 1987 ble Universitetet i Tromsø berømmet for sin planlagte studiemodell fra mange hold. En av de som sluttet seg til denne hyllesten av UiTø framtidplaner var professor Carsten Smith. Under åpningen sier han følgende i sitt foredrag: "I rettsstudiet ved Universitetet i Tromsø vil samerett sammen med menneske rettigheter inngå som et obligatorisk fag i embetsstudiet. Universitetet i Tromsø har ved dette vist at det også på rettslivets område vil påta seg et særlig ansvar for forskning og utdanning som er av interesse for samene."

Forslaget til studieplan fra 4. avdelingsutvalget viser etter vår mening at Institutt for Rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø ennå ikke er klar over det særlige ansvaret de har overfor landsdelen.

SSSR er av den oppfatning at dersom Universitetet i Tromsø skal kunne gi en fullverdig juridisk utdanning, må faget samerett opprettholdes som et obligatorisk fag på 4. avdeling.

Janne Hansen

Utopia er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø.

Avisa kommer ut 10 ganger i året, og gis ut med støtte fra Studentamskipnaden i Tromsø.

Redaksjonen er valgt på politisk uavhengig grunnlag.

Redaksjonens adresse er: Utopia - Studentavisa i Tromsø, Postboks 678, 9001 TROMSØ, Telefon (083) 44 283.

Ansvarlig redaktør: Arne Hauge

Redaksjonssekretær: Terje Thomsen

Fotoansvarlig: Roy Østensen

I redaksjonen:

Tore Vik, Lars Bjørgum, Siri Skogstad Bertsen, Kristin R. Kjellehold, Anette Haraldsen, Bodil B. Johanson, Thomas Sæthre, Jan A. Hårvik, Oddgeir Sagerup (foto), Elisabeth Rønbech Myrvang (foto). EDB-konsulent: Kai Friis.

Lay-out:

Arne Hauge, Jan A. Hårvik og Bodil B. Johanson.

Sats og ombrøking: Kai Friis Grafiske

Repro: Bokstavhuset Trykk: Bladet Tromsø

Opplag: 4000 eksemplarer.

Annonsepris: kr. 4 pr.sp.mm. (Rabatt på store annonser.)

Neste annonsedeadline: 10.05.91

Neste nummer av Utopia 15.05.91

The Birmingham six; -løslatelsen - et skritt i riktig retning

Da the Birmingham six ble løslatt 14. mars i år, etter å ha sonet 16 år av en livstidsdom, opplevde det britiske rettssystemet sitt andre nederlag på kort tid i behandlingen av det de konsekvent omtaler som terrorister støttet av eller medlemmer av IRA. Den første innrømmelsen fra de britiske styresmaktene om urettferdig behandling av irske aktivister kom da de i fjor høst løslatte fire irer kalt the Guilford Four. De hadde sittet uskyldig fengslet i 14 år for en pubsprenget.

Denne løslatelsen økte presset mot rettssystemet. Kjente politikere engasjerte seg i skjebnen til the Birmingham six, det ble laget dokumentarprogram og skrevet bøker. Til slutt var det ingen veg utenom for politikere og dommerstanden det måtte handles!

14. mars i år besluttet altså Old Bailey retten i London at bevisene mot de seks irene ikke var holdbare for fortsatt fengsling. Det kom også frem i retten at politiet hele tiden har visst at de seks var uskyldig, men at de trengte synde-bukker for å bevise at politiet og rettsvesenet lykkes i sin bekjempelse av katolske "terrorister".

The Birmingham six ble utsatt for et justismord som det tok 16 år å få omgjort, men dette er bare ett av mange eksempler. De aller fleste har ikke en slik lykkelig slutt. IRA-aktivister & sympatisører, og katolikker i Nord-Irland generelt har i årevis fått føle det britiske regimets imperialistiske rettspolitikk på kroppen. Den britiske regjering, politiet, rettsapparatet og soldatene i Nord-Irland har tatt alle midler i bruk, mer eller mindre lovlige for å bekjempe katolsk motstand mot britenes tilstedeværelse.

I fengsel både i England og Irland sitter personer med lik skjebne som the Birmingham six og the Guilford four. De er fengslet uten lov og dom, på sviktende grunnlag og i noen tilfeller blir de dømt uten at det er jury til stede. Eksemplene er mange, og selv om løslatelsen av the Birmingham six var et skritt i riktig retning, må man ikke av den grunn tro at britene automatisk vil gi katolske frihetsforkjempere rettfærdig behandling.

Av Trine Monge

Reiste mistillit mot SU

Etter det ekstraordinære Hovedallmøtet (HAM) der studentenes syn på samerett ved 4. avdeling juss skulle avgjøres en gang for alle, ble det reist mistillitsforslag mot Studentutvalget fra Dag Digernes, tidligere styreleder i Samskipnaden. Forslaget falt med 125 mot 26 stemmer. Det er imidlertid fremdeles uklart om studentrepresentantene i Styret er pålagt å stemme for obligatorisk samerett eller ikke.

Jan A. Hårvik

Vedtaket om samerett gikk gjennom med 103 mot 90 stemmer, og sier at "HAM støtter forslaget fra rådet ved IRV om å opprette samerett som spesialfag ved IRV." Problemet er at det ikke sier noe om hva som skal gjøres med samerett som obligatorisk fag.

To vedtak

Formelt er det gjort to vedtak, sier Janne Hansen, leder i SSSR til dette. -For det første gjelder det forrige HAM-vedtaket der studentene ønsket å beholde samerett som obligatorisk fag, og for det andre er det i dag gjort et nytt vedtak der studentene støtter opprettelsen av samerett som spesialfag. Uansett om studentrepresentantene i Universitetsstyret velger å følge det gjeldende vedtaket eller det HAM trolig mente, kan de bli stilt overfor et mistillitsforslag.

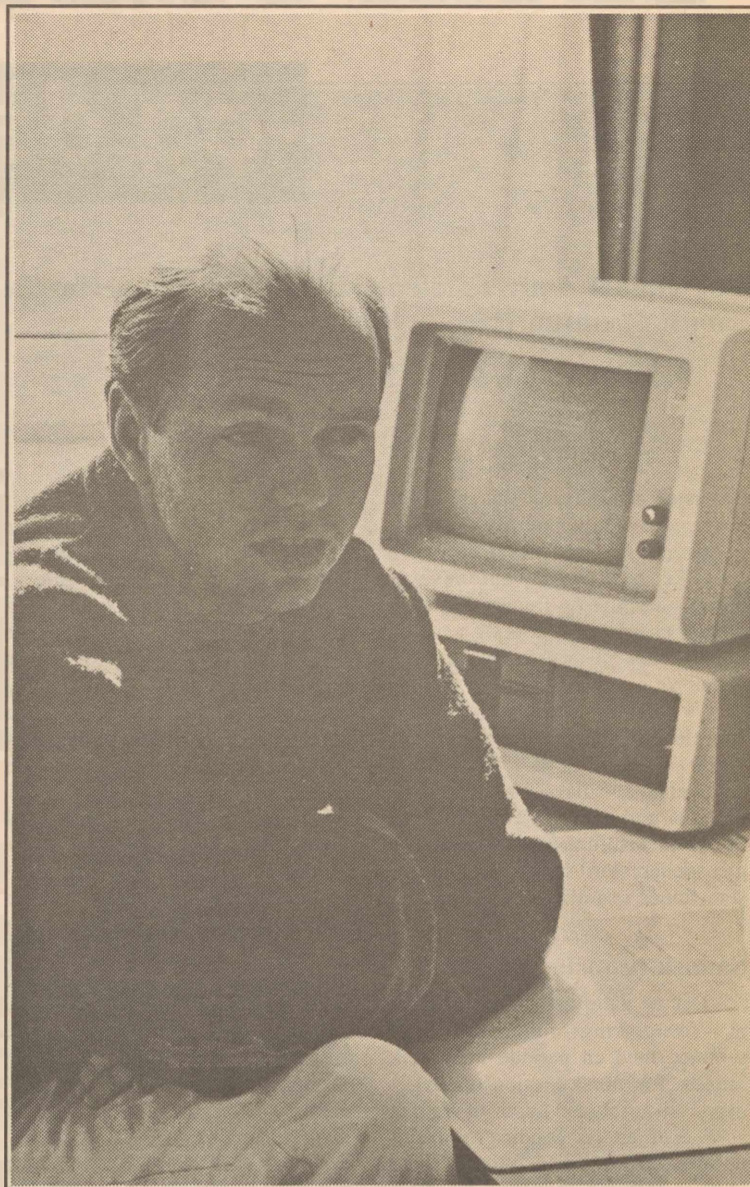
SSSR fornøyd

Når det gjelder møtet er klart at vi er fornøyd, sier Hansen. -Debatten var følsom, men god, men vi

trodde heller ikke det skulle bli så jevnt når jusstudentene mobiliserte. Vi ser det som meget positivt at nesten halvparten av de tilstedeværende på HAM støttet SSSR, og dette er en moralsk seier for oss. Jeg er derimot ikke spesielt imponert over JSU's behandling av saken. De har jo ikke engang greid å ivareta sine egne meninger.

Mistillitsforslag mot SU

Møtet tok en overraskende vending da Digernes stilte mistillitsforslag mot SU. Han mente at SU ikke hadde handlet i tråd med det eksisterende reglementet under andre gangs behandlingen av saken om samerett på 4. avdeling juss, og at de derfor burde gå av. Arnt Sommerlund er glad for at mistillitsforslaget ikke fikk større oppslutning enn det gjorde. -Det heter i reglementet at SU må ha gjort et regelbrudd før det skal være aktuelt å stille mistillit, og jeg kan ikke se at vi har gjort noe slikt brudd. Et annet forslag fra Juridisk Studentutvalg der man uttrykket en sterk kritikk mot SU's behandling av saken ble allikevel vedtatt mot 69 stemmer.

Dag Digernes ville kaste SU på siste HAM.

Foto: Arve Bartnes

KUNNSKAP ER MAKT

NHO (Næringslivets Hovedorganisasjon) har kommet med et nytt bidrag på den utdanningspolitiske arenaen, rapporten som heter "KUNNSKAP ER MAKT" er en oppfølger av "KUNNSKAPENS PRIS" som var NHO's utdanningspolitiske innspill i fjor høst.

Terje Thomsen

I rapportens del 1 innleder NHO's direktør i seksjon kompetanse med å si at "Utdanning og kompetanse er fellesgoder som berører alle samfunnsmedlemmer og har avgjørende verdi for opplevelsen av livskvalitet og for muligheten til å delta aktivt i samfunnslivet. I dagens situasjon, med stor arbeidsløshet, er et godt tilbud om utdanning av særlig stor verdi både for den enkelte og for samfunnet. Utdanning, og kompetanse er også av vital betydning for verdiskapningen i næringslivet. Uten tilstrekkelig kompetanse vil verdiskapningen bli mindre. Dette er grunnlaget for utløsningen av fellesgoder og for etablering av et stabilt og godt arbeidsmarked. Vår evne til å innhente, vedlikeholde, anvende og formidle kunnskap vil i stor grad bestemme hvordan det norske samfunnet kommer til å utvikle seg."

Rapporten tar for seg utdanning

på alle nivå, fra grunnskolen, via den videregående skolen og videre over til høyere utdanning. Et gjennomgående trekk i "KUNNSKAP ER MAKT" er etterlysning av strammere regler for skoleverket, innstramning og kontroll av forskning og større vekt på undervisning som er sammenlignbar med NHO's "idealer" fra andre Europeiske land som f.eks. England og Frankrike. Det norske skoleverket har imidlertid langt flere oppgaver enn "bare" å gi norske borgere en målbar, faglig balast. Kunnskapspolitikken omfatter også mål som at skoleverket skal styrke kulturell utvikling, fremme likestilling, styrke demokrati, opprette befolkningsmønsteret, bidra til internasjonal sameksistens, fred og soildaritet osv. Og det er her NHO

først og fremst setter inn nådestøtet mot det norske skoleverket; med krav om større effektivitet og skolen som et maskineri med eneste målsetting å få ut elever som kan gjengi fakta.

I rapporten savner NHO en målstyring av utdanningspolitikken hvor sentrale myndigheter formulerer målene, og tar hånd om virkemidler som sikrer at de gjennomføres - slik jeg oppfatter det uten hensyn til geografiske og kulturelle forskjeller, noe som igjen kan føre til en større ulikhet i skoleverket - en lik skole, trenger nødvendigvis ikke å være likeverdig. Likt faktamessig innhold i skoleverket, trenger ikke nødvendigvis å gi elevene den samme kunnskapen. Et sentralt trekk ved det norske

utdanningssystemet har de siste tiårene nettopp vært en streben etter å gi elever en likeverdig utdanning, hvor elevene skulle kunne relatere pensum til sin egen hverdag. Dette er et av de sentrale ankepunktene fra NHO mot skoleverket fordi det i dette systemet vil vise seg vanskelig å måle kunnskapen, eller som rapporten slår fast; "Behovet for evaluering, og effektiv ressursutnyttelse i utdanningssektoren er så stor at etableringen av et system for evaluering representerer et trykk det hverken er mulig eller ønskelig å stoppe"

Videre kritiserer NHO de sterke profesjonsinteresser i utdanningssystemet som har gått mot etablering av evalueringssystemer og avskjerming seg fra diskusjonen om effektivitet. Disse mener at næringslivet representerer tankemodeller som er fremmed for utdanningssystemet fordi de er på kollisjonskurs med sentrale verdier utdanningen skal ta vare på og formidle. NHO har selvfølgelig vanskelig for å akseptere en slik forståelse, og det er vel i og for seg ikke så merkelig at næringslivet - representert ved NHO - stiller andre krav til innholdet i skoleverket enn andre institusjoner. I "KUNNSKAP ER MAKT" debatterer NHO skoleverket ut fra ønske om en effektivisering, og ikke minst en internasjonalisering av skoleverket. En kan være enig eller uenig i dette, men det positive, og viktige, i denne sammenhengen er at NHO på denne måten er med å danne grunnlaget for bred utdanningsdebatt - som forhåpentligvis i samarbeid med skoleverket og samfunnets øvrige aktører - kan vise seg å bli fruktbart, slik at vi kan få et best mulig utdanningssystem for flest mulig.

Kunnskap er makt i NHO's utredning. Nøkkelen er å flytte grenser, nå også i skoleverket.

Universitetet

-og det samiske samfunnet.

Forsømmer Universitetene sine oppgaver overfor det samiske samfunn?

Av Nils Jernsletten, professor ISL, avdelingsleder Samisk senter.

Etter humanioradagene ved Universitetet i Oslo oppsto det en liten diskusjon om universitetet skulle ha som oppgave å ta vare på og utvikle norsk nasjonal identitet, slik en historiker hevdet, eller om universitetets rolle først og fremst skal være å stille kritiske spørsmål og være en korrigerende instans, også i forhold til norske nasjonale verdier. Når jeg skal vurdere universitetets rolle i forhold til samers nyere historie, virker det kunstig å stille et slikt enten-eller spørsmål. Det virker banalt å si det, men universitetet er en del av det samfunnet det hører til, og gjenspeiler stort sett de holdninger som finnes i samfunnet forøvrig.

Samisk historie - på norsk

Det er naturligvis ikke tilfeldig at fornorskings-hundreåret falt sammen med en periode med sterk innsats for norsk nasjonsoppbygging. Historiefaget hører til de fag som er med "å produsere nasjonalitetsskapende ideologi", som Øyvind Østerud uttrykker det (Pax leksikon). I en debatt i Historisk Tidsskrift i 1973 karakteriserte Knut Bergsland ganske treffende mye av norsk historieskrivning om samene: "Samisk historie betyr i praksis, stort sett, historie skrevet om samer av ikke-samer for ikke-samer, mens norsk historie kan bety historie skrevet om nordmenn av nordmenn for nordmenn". For eksempel omtaler Andreas Holmsen (1964) Komsafolket som "den tids nordmenn" og deres kultur som "den eldste norske kulturen", og Magnus Jensen (1962) nevner grensereguleringene i 1751 bare i en bisetning i forbindelse med norsk bureising sørpå. Historiefaget ved universitetene har altså spilt en sterk rolle helt til vår tid, når det gjelder å bygge opp den norske nasjonale identitet der samene ikke hørte med. Men universitetsmiljøer og forskere er påvirkelige som samfunnet ellers. Axel Coldevin i 1963 omtaler både grensereguleringene og Lappekodisillen, og Andreas Holmsen har senere (bl.a. 1977) interessert seg for samisk historie. Samtidig var det andre forskere også utenfor de "samiske" og "samisk-relaterte" fagene innen språkvitenskap og etnografi som gikk imot fornorskingspolitikken (Trygve Bull, Hans Vogt, Gutorm Gjessing). Samisk språk og kultur har vært fag ved Universitetet i Oslo i en sammenhengende periode fra 1848 til 1984.

Et planløst universitetet

Ansvar for samisk språk, kultur og samfunn var ett av de uttrykte politiske målsettinger ved opprettelsen av Universitetet i Tromsø. Disse fagområdene var da også med i den faglige planleggingen for Universitetet. Innenfor kulturfagene etnografi og arkeologi var det på forhånd et godt grunnlag for å starte ved Tromsø museum (Vorren, Simonsen), og innenfor samfunnsvitenskap var Eidheim med og bygde opp "samiske studier". Men stort sett var det jo forskere sørfra som besatte stillingene og bygde opp fagene, og de hadde oftest lite kjennskap til Nord-Norge og sam-

iske forhold. De brakte med seg universitetstradisjonene sørfra. For det "norske" universitetet i Tromsø kunne dette bety en trygghet og en styrke. Men "det samiske" ble også her en liten flik, som ellers i storsamfunnet. Universitetets styrende organer satte ikke i verk en planmessig oppbygning av "samisk og samiskrelatert" forskning og undervisning, bortsett fra i samisk språk, som jo var uunngåelig. Innenfor de enkelte fag, også samiskfaget, måtte forskerne årlig delta i den harde budsjettkampen for stillinger. Etter hvert merket en likevel at det rent politisk ble lettere å argumentere for noe med "samisk". Men avstanden fra Universitetet til det samiske samfunnet var ikke blitt mye mindre enn den hadde vært tidligere. Det samiske samfunnet deltok ikke i utformingen av en "samisk" universitetspolitikk i Tromsø. Forskere som var aktivt med i oppbygningen av Universitetet i Tromsø, gikk for eksempel i mot å plassere Nordisk samisk institutt i en samebygd. Det var Nordisk sameråd som fikk myndighetene med på det.

Manglende identitet

Hva slags behov i det samiske samfunnet kan Universitetet avhjelpe? Det er naturligvis faglig kvalifisering til stillinger. Da myndighetene i 1960-årene skulle sette i verk samiskundervisning i folkeskolen (som det het da), fantes det ikke lærere med utdanning i samisk. Uten en stor innsats fra forskerne Bergsland, Nesheim og Frette ved Finsk-Ugrisk institutt ved Universitetet i Oslo ville skoleprogrammet ikke latt seg gjennomføre. Fra 1970-årene begynte organisasjoner og lokale myndigheter å bygge opp kultur- og forskningsinstitusjoner, -museer, Nordisk samisk institutt, og det fantes ikke folk med kompetanse i samisk språk og kultur. Denne mangelen vil kanskje bli enda mer følbart nå, da Sámi allaskuvla i Guovdageaidnu bygges opp, og den samiske språkloven skal settes i verk.

Innenfor forskning er det behov for dokumentasjon av samisk tilstedeværelse i historien og på jorda. Dette gjelder en helt nødvendig bekræftelse av samisk bosetting og bruk av naturen, i samenes kamp for rettigheter til den rest av naturressurser som vi ennå til en viss grad disponerer. Og det gjelder mer allment en oppbygning av samisk identitet som folk. Her trenger det en tid- og arbeidskrevende innsats for å dokumentere, samle inn data, systematisere, og få dette frem i en oversikkelig og forståelig form slik at det samiske samfunnet kan bruke det. Et norsk universitet og norske forskere kan bidra i dette arbeidet. Ja, det er nødvendig, også sett fra samisk synspunkt.

Samisk relaterte fag

Hvordan er universitetets respons på dette vedvarende behovet i det samiske samfunnet? Under universitetets årskonferanse i 1990 hadde sametingspresidenten, professor Magga, sterkt kritiske merk-

Samiske barn er av dem som mest av alt merker kollisjonen med det norske storsamfunnet. Hvordan ta best mulig vare på dem?

Foto: Nordlys

nader til visse sider ved debatten og forsknings- og utdanningspolitikken som angår samiske forhold ved Universitetet i Tromsø. Men han nevnte også en del positive trekk. For egen del vil jeg også trekke frem viktige bidrag til det samiske samfunnet i enkelte fagmiljøer. Historie og samfunnsvitenskapene har gjort samene synlige i den lokale historien og i Nordens historie og samfunn, medisinfaget har en liten kvote for samiske søkere, og Tromsø museum har ansvaret for samiske kulturminner, for å nevne noen eksempler.

Under åpningen av Institutt for rettsvitenskap uttrykte professor Carsten Smith glede over at samerett blir et obligatorisk fag i embetsstudiet i jus. "Det er vesentlig å ha et attraktivt rettsmiljø, som behersker rettsreglene og de rettsproblemer de reiser, som kan dokumentere både prinsipielt og mer konkret de samiske rettigheter som eksisterer, som kan kritisk påvise med faglig tyngde de mangler som foreligger, og som kan omsette rettspolitiske vurderinger i gjennomarbeidede reformforslag". Jeg vil understreke denne uttalelsen fra Carsten Smith, det er en ikke-samisk faglig autoritet som setter som mål for faget å gå aktivt inn i samfunnspolitikken på minoritetenes side. Bakgrunnen er bl.a. den at "jurister har ellers i liten grad kjent sitt faglige ansvar", som Smith sa i åpningsforelesningen.

Forskerrekruttering

Det skjer altså forskning, undervisning og faglig rettleiding i samiskrelaterte emner ved Universitetet i Tromsø, til gagn for det samiske samfunnet. Men det skjer spredt på initiativ fra de enkelte forskere, og uten noe felles må-

lsetting eller plan fra Universitetet. Bortsett fra i språkfaget samisk har universitetet ikke lagt vekt på kunnskaper i samisk språk i noen stillinger der det ville være påkrevd for å kunne gå inn i forskning i samiske miljøer, som samfunnsvitenskap, skoleforskning, praktisk pedagogikk, psykologi, samfunnsmedisin.

Universitetets rekrutteringstiltak fanger ofte ikke opp samiske utdanningssøkere, da disse har for svak grunnutdanning. Et felles samisk og kvensk (finsk) program er det NAVF som har stått for. Men uten at universitetet har en aktiv rekrutteringspolitikk for samisk behov, vil ikke et slikt program virke fullt ut.

Samling nødvendig

Universitetet kan ikke i særlig grad styre de enkelte forskeres forskningsaktivitet. De legger opp sitt arbeid ut fra sine kvalifikasjoner og interesser, og har rett til det ut fra våre idealer om "forskningens frihet", og ut fra de forutsetninger de er tilsatt på. Den motsetningen som har vært mellom samfunnsfagene prioritering av komparative studier og teori-modeller, og ønske fra samiske miljøer om dokumentasjon av mer konkret art og fokusering på det samiske, er ut fra dette uløselig. Det er gjennom oppretting av og tilsetning i stillinger styringen kunne ha skjedd.

Når dette i så liten grad har skjedd hittil, er det forståelig at kompetente samiske miljøer nå protesterer mot at Universitetet får flere stillinger til "samiskrelatert" forskning. De samiske erfaringene peker i retning av å arbeide for egne forskningsinstitusjoner, der kunn-

skapsproduksjonen vil være mer verdifull fra det samiske samfunnet sett ut fra et bredt perspektiv. En slik skepsis mot at universitetet skal konkurrere om "samiske" forskerstillinger vil også i utgangspunktet gjelde et "senter for samiske studier", som universitetsstyret formelt har opprettet. Og dette skal ligge ut fra den diskusjonen mellom faggruppene som gikk i pressen forut for forslaget om et slikt senter. Den var av en slik fagteoretisk og intern art at samiske forskere som ikke kjenner miljøene, ikke kunne klare å følge debatten, selv om de delvis skulle gjelde samiske forhold.

Universitetene konservative

Universitetet er en institusjon med sterk grad av autonomi, innenfor universitetssystemet har den enkelte forsker stor frihet til å prioritere sin aktivitet. Forskere ved universitetet kan ikke beskyldes for å funnet eller bevilgende myndighet for at samiskrelatert forskning fortsatt er lavt prioritert. Og det samiske samfunnet vil vurdere Universitetet og dets politikk i forhold til samfunnet forøvrig. I en slik vurdering fortoner universitetene i Norge seg som ganske konservative samfunn, og lite "progressive" i et "minoritetspolitisk" perspektiv. I debatten om obligatorisk "samerett" i jus-studiet er det ett eller annet hensyn til pensum i en "norsk" juridisk profesjonsutdanning som er fremhevet på den ene siden, mens Carsten Smiths syn på den andre siden nærmest er blitt stående som en samepolitisk påstand, dog med positiv støtte i enkelte norske fagfolk. Det Troms Fylkeskommune som har vedtatt at det nye regionsykehus skal ha skilter på samisk, mens et slikt ikke ble drøftet for Universitetet.

Stortinget har vedtatt en samisk grunnlovsparagraf og opprettet en sameting. De norske politiske myndigheter har nå en mer samlet og konstruktiv "samepolitikk" ved universitetene, det i Tromsø innbefattet, kan vise til. I universitetene er det en tendens til å ville på "det samiske" i en liten bås for seg og til å reagere surt på krav utenfor.

Et våkent øye

Et senter for samiske studier kan nok bidra til å holde kontakten med samiske miljøer, være en støtte for samiske studenter, og koordinere den "samiskrelaterte" forskning som forskere er interesserte i å drive. Bare tiden vil vise om senteret i den respons i Universitetets fagmiljøer, som er forutsetningen for det skal virke etter sin målsetting. Foreløpig består senteret av et styre uten administrasjon. Men rektor i universitetsstyret viser en aktiv holdning til å opprette et fysisk senter. Det ligger her en erkjennelse av at Universitetet for lenge har forsømt viktige oppgaver overfor det samiske samfunnet. Senteret skal ikke selv tilsette forskere, drive forskning, uten at dette ønskelig i samiske miljøer. Men det er et håp at senteret kan formidle forsknings-initiativ og prioritering fra det samiske samfunnet, og dette bidrar til en mer målbevisst satsing fra forskningsmiljøer som utfordringene derfra, og en mer samlet politikk i Universitetet sentralt. Senter for samiske studier er ment å være universitetets våke øye overfor det samiske samfunnet.

Samenes rettsvern i fare?

Etter at Sámi Studenttaid Searvi Romssas (SSSR) led et nederlag under den første behandlingen av saken angående samisk rett på 4. avdeling, samlet de inn de 30 underskriftene som er nødvendig for å få saken tatt opp på nytt. Under den nye avstemningen gikk HAM (mot fire stemmer) imot det forrige vedtaket og ga klar beskjed om at studentene allikevel ønsket å beholde samisk rett som obligatorisk fag på 4. avdeling juss. Dette reagerte Juridisk Studentutvalg (JSU) meget sterkt på. De samlet derfor inn over 200 underskrifter der de ba om at saken kom opp på et ekstraordinært HAM og at man, om mulig, fikk et nytt vedtak i saken.

Jan A. Hårvik

-Det kom ikke overraskende på meg at vi tapte den første behandlingen av saken, sier Elisabeth Fossli, jusstudent og medlem i SSSR. -HAM har flere ganger tidligere behandlet samiske problemstillinger, og det har kommet frem at det eksisterer en samisk minoritetssituasjon på Universitetet i Tromsø. Avgjørelsen 5. mars kom derfor ikke uventet på oss.

Ny behandling nødvendig

Bakgrunnen for at SSSR i første omgang ønsket å ta opp saken på nytt var at de følte det var kommet frem nye momenter i saken. I begrunnelsen for å ta saken opp på nytt fulgte brev fra blant annet Nordisk Sameråd og Norske Samers Riksforbund. I disse brevene kom det klare oppfordringer til Universitetet om å beholde samisk rett som et obligatorisk fag. I følge Fossli var et annet sentralt moment som også gjorde det nødvendig det at 4. avdelingsutvalget hadde kommet med en revidert innstilling der blant annet samerett ble behandlet.

Sviktende grunnlag

Bjørn H. Pedersen, leder i JSU, mener at grunnlaget som at saken i utgangspunktet ble tatt opp på nytt var feil. -Det at forskjellige organer kommer med sine meningsytringer om hvordan Universitet bør organiseres, var ikke akkurat opplysninger som kunne sies å sette saken i et nytt lys. Dersom man skal ta opp enhver sak der man var uenig i et tidligere vedtak, vil situasjonen for studenttillitsvalgte bli fullstendig uholdbar.

Viktig vedtak

Spørsmålet dreier seg først og fremst om hva studentrepresentant-

ene i Universitetsstyret skal stemme i denne saken, og da spesielt på det møtet som blir avholdt 18. april. Man kan nemlig risikere at disse to stemmene blir avgjørende for hva universitetet skal mene om samisk rett på 4. avdeling. JSU mente var det derfor påkrevd at jusstudentene tok saken opp på nytt, og i følge Pedersen ville en ny behandling få studentenes representanter i Universitetsstyret til å måtte stemme slik flertallet av studentene egentlig ønsker.

Ingen intern sak

Fossli beklager at det blir fremstilt som en intern sak hvor universitetet bare kan vedta noe. -Saker som er av betydning for den samiske befolkningen, bør bli behandlet av Sametinget. Denne saken har ikke blitt behandlet der og det viser at behandling av saken ikke er god nok. Det denne saken egentlig dreier seg om er den fremtidige rettsikkerheten for den samiske befolkningen. Alle de lover og regler som har blitt laget har ingen misjon dersom ingen har kjennskap dem. Jeg vet ikke om JSU er klar over at de som blir utdannet i Tromsø også vil komme til å ha det faglige ansvaret for at samenes rettsvern blir ivare tatt, sier hun videre.

For få med kompetanse

Det eksisterer et stort behov for personer med juridisk kompetanse innenfor samerett i hele Nord-Norge, samt at behovet også er stort innenfor sentrale politiske organer. Dette er det fylkesordføreren i Troms, Kirsten Myklevoll, som sier i et brev til Institutt for rettsvitenskap. "Det er i dag alt for få jurister i Nord-Norge som har denne kompetansen. I seg selv er det et manglende rettsvern for den samiske befolkningen."

-Behold sameretten

På NSU's Landsting vedtok man sist helg en resolusjon mot fjerning av samerett som obligatorisk fag ved embedseksamen i juss.

I vedtaket heter det blant annet: ...NSU vil derfor påpeke at Universitetet i Tromsø har et spesielt ansvar for å fokusere på samiske problemstillinger i de fag og studier som tilbys. Videre i resolusjonen sies det at samenes fremtid er avhengig av at det bygges opp samisk-relatert kompetanse, også innenfor embedsstudiet juss. Dette mener NSU vil føre til at Universitetet i Tromsø blir i stand til å ivareta både et internasjonalt, et minoritets- og et urbefolkningsperspektiv i utdanningen som tilbys.

Norsk Studentunion (NSU)

vedtok dessuten i sitt prinsippogram for de neste fire årene at de skal arbeide for at både samerelaterte problemstillinger, minoritets- og urbefolkningsproblemer blir vektlagt i fagsammenhenger i universitets- og høyskolestudier. Dette vil de gjøre gjennom at de, i samarbeid med Sámi Studenttaid Searvi Romssas (SSSR), skal utarbeide et eget samepolitisk program. NSU skal også forsøke å legge press på myndighetene for å få utarbeidet en offentlig utredning om samisk høyere utdanning og forskning, som så skal kunne ut i en stortingsmelding.

Å ivareta samiske interesser er vel neppe norsk lovs sterkeste side!

Foto: Roy Østensen.

SU's leder går av

Det er gjennomtrekk i SU-ledervervet. Denne gangen er det Arnt Sommerlund som trekker seg før tiden. Til fordel for et sentralverv i NSU.

Foto: Roy Østensen

På Landstinget i Oslo 11.-13. april ble Arnt Sommerlund valgt inn i Arbeidsutvalget for Norsk Studentunion (NSU). Dette betyr at han må gå av som leder i SU et halvt år før tiden. Sommerlund sier i en kommentar til Utopia at hans virke i SU dermed vil opphøre allerede fra 1. juli. -Dersom det er nødvendig med tanke på overlapping vil jeg imidlertid gå av tidligere slik at den nye lederen kan tre inn i jobben så raskt som mulig.

På Landstinget ble Turid Stubø

Johnsen, Landbrukshøgskolen på Ås, valgt til leder, mens Morten Pettersen fra BI-Oslo ble valgt til nestleder. Som medlemmer i Arbeidsutvalget ble Signe Knapp Skog (Universitetet i Trondheim), Bjørn Tore Sund (Universitetet i Bergen) og Arnt Sommerlund (Universitetet i Tromsø) valgt. Dette betyr at de radikale har flertall i Arbeidsutvalget. Både Stubø Johnsen, Knapp Skog og Sommerlund stilte på radikalt grunnlag. Pettersen stilte for Sosialdemokratisk Student-

forening, mens Sund stilte på konservativt grunnlag.

Bedre kontakt med Oslo

Sommerlund påpeker også at det er helt nødvendig for Tromsø-studentene å ha en representant i Arbeidsutvalget. -Slik det er i dag er avstanden til Oslo alt for lang. Det er ennå ikke kommet frem noen nye kandidater til nestledervervet, men etter det Utopia erfarer vil den nåværende nestleder, Marit Engbreiten, være en potensiell kandidat.

Seier for velferdsaksjonen

-Staten overtar Studentsamskipnaden?

Fra Aksjonsuka; Symbolsk overrekkelse av Samskipnaden fra studentene til staten Foto; Roy Østensen

Husleiestreiken avblåses?

Hvis Stortinget signaliserer bedre studentvelferd i stortingsmeldinga 19 april, kan velferdsaksjonen bli avblåst, uttaler lederen i Studentutvalget (SU), Arnt Sommerlund, men han understreker at det er leieboerne selv som må ta en slik avgjørelse.

Dette vil eventuelt bli gjort på det felles leieboerallmøte som skal avholdes mandag 22. april. Leieboerne må slite med høye husleier helt fram til nyttår, og dette er et av de mange argumentene som finnes for å fortsette streiken.

Utviding aktuelt

Oppslutningen om husleiestreiken er i følge studentutvalgslederen 52 %, til tross for det inkassokravet som er kommet til leieboerne. Dette er innebygd i datasystemet, og vil ikke bli effek-

tuert har SU fått opplyst av Samskipnaden. Studentutvalget jobber i følge Sommerlund nå med hvordan leieboerne skal slippe å betale de gebyrer og rentekrav som er kommet. -Vi har også tatt kontakt med de andre lærestedene for å finne ut om det er grunnlag for å la streiken bli landsomfattende.

Ny bokbrenning?

Hvis det kommer løfte om forbedringer, kan det også bli aktuelt å gå inn i Styret i Samskipnaden igjen, sier Sommerlund. I Ham-ved-

taket der studentenes representanter i styret ble trukket, heter det at staten må ta ansvaret for studentenes velferdsorganisasjon, direkte eller gjennom universitetet. Dersom man på Hovedallmøtet finner at denne nye Stortingsmeldinga er i stand til å holde det den lover, er det klart at vi vurderer å gå inn i Samskipnaden igjen. Men vi kan også risikere at det blir med denne som det ble med mange av de tidligere meldingene. Mye fine ord, men liten oppfølging fra politikernes side, avslutter Sommerlund.

Den gang da Hernes overleverte den omdiskuterte utredningen "Med viten og vilje." Det var denne utredningen studentene bare svidde i kantene under Aksjonsuka. Foto; Nordlys

Etter 20 års kamp kan staten gjennom Universitetet gå med på å ta over ansvaret for studentsamskipnaden i Tromsø, og dermed også ansvaret for studentenes velferd. Departementet har gitt sterkt positive signaler til denne overtakelsen.

Dette kommer fram av et utkast til stortingsmelding som har lekket ut. Denne meldinga vil bli behandlet i stortinget 19 mars. Departementet har dessuten lovet en forbedring av studentvelferden, som også kan virke positivt i forhold til den store husleieøkninga. Det er Arnt Sommerlund, leder i Studentutvalget, som forteller dette til Utopia.

Tore Vik

Samskipnaden har til nå vært drevet som en privat stiftelse med statsstøtte. Styret hadde følgende sammensetning før studentene trakk seg ut; Tre studenter, tre fra Universitetet og to ansatte. Staten, som er bevilgende myndighet, er representert ved Universitetet og sitter i mindretall. Dette uklare ansvarsforholdet betyr at studentene har vært medansvarlig for å få budsjettene til å gå opp. Det vil si at lavere husleie betyr mindre barnehageplasser, eller dyrere kantinepriser. Hvis staten overtar flertallet, kan studentene opptre som en pressgruppe overfor bevilgende myndigheter. Det blir noe annet når det er staten som slipper husleieblanketter i postkassa, enn når de kommer fra en brukerstyrt studentsamskipnad.

De som har bevilgende myndighet, må også ha hovedansvaret for studentvelferden, sier Arnt Sommerlund, og fortsetter; -Vi vil gjerne ta en del ansvaret, men har ikke økonomi til å ta hovedansvaret.

Sommerlund frykter likevel ikke en campus-utvikling, der Universitetet og staten styrer alt, og studentene ikke får innflytelse, dersom staten fører en klar politikk. Hvis staten tar ansvaret for studentvelferden, medfører det plikt, sier Arnt Sommerlund.

Lekkasje fra departementet

Studentavisa i Bergen, Studvest, referer i siste nummer et høringsutkast til den nye stortingsmeldinga internt i utdanningsdepartementet. Høringsutkastet er lekket av departementet før meldinga eventuelt blir godkjent av stortinget. Departementets innstilling går ut på at staten, gjennom universitetet, skal overta flertallet i styret i studentsamskipnadene, heter det i følge ryktene i stortingsmeldinga. Velferdsloven skal på sikt endres, slik at studentrepresentantene i samskipnadsstyret reduseres, og at universitetet skal overta disse plassene, opplyser Studvest videre.

Departementet positiv

Arnt Sommerlund forteller til Utopia at de har fått positive signaler om et nærmere samarbeid mellom Universitetet og studentsamskipnaden. På et møte i Kultur-, undervisnings- og forskningsdepartementet 3 april, ble departementets representant Randi Øverland spurt om hvordan de ville stille seg til et nærmere samarbeid mellom Uni-

versitetet i Tromsø og Studentsamskipnaden. "Hvor er søknaden skal hun ha svart. Studentutvalget arbeider nå med dette forslaget, og det vil i følge Sommerlund bli klar løpet av kort tid.

Penger til Tromsø-velferd

Etter husleieaksjonen i Tromsø skrev UiT og Samskipnaden et brev til Det norske Universitetsrådet 2 februar. Av det totale budsjettet til høyere utdanning, utgjør tilskudd til velferdsarbeid og bygging av studentboliger tilsammen 1,93 %. Brevet foreslår en økning av denne andelen med 1 %. Dette vil utgjøre 75 millioner, og Tromsøs andel vil bli fire millioner, i tillegg til dagens statsstilskudd til studentsamskipnaden, som er på en million.

"God ide", var departementets reaksjon til dette utspillet på møtet rådet for alle landets universiteter. Departementet overlot utspillet til Universitetene, og spurte om de ville prioritere en tildeling på 75 millioner til samskipnaden, eller lavere studielånsrente.

I tillegg til disse signalene fikk Arnt Sommerlund også et konkret løfte om forbedret studentvelferd med seg hjem etter møtet. Til tross for at departementet ikke konkret ville love den millionen de aksjonerende Tromsø-studentene hadde krevd, dette av hensyn til smitteeffekten til andre læresteder en slik vellykket sanksjonert aksjon kan gi.

Husleiestreiken

Hvis Stortinget signaliserer bedre studentvelferd i stortingsmeldinga 19 april, kan velferdsaksjonen blåses av, sier Sommerlund. I HAM-vedtaket der studentrepresentanter i samskipnadsstyret ble trukket, heter det at staten må ta ansvaret for studentenes velferd og organisasjon, direkte eller gjennom Universitetet. Hvis det kommer løfte om forbedringer, kan det igjen bli mulig å vurdere å gå inn i Samskipnadsstyret igjen, sier Sommerlund. Leieboerne må slite med høye husleier fram til nyttår, og de får være opp til leieboerne om husleiestreiken skal avblåses.

Oppslutningen om husleiestreiken er i følge studentutvalgslederen 52 %. Det inkassokravet som er kommet til leieboerne, er innebygd i datasystemet, og blir ikke effektivt. I følge Sommerlund har Studentutvalget fått opplyst dette til Studentsamskipnaden. Det studentutvalget tenker på, er hva som skal gjøres med de gebyrene som er innkrevd, avslutter Arnt Sommerlund, leder i Studentutvalget.

Etter det Utopia kjenner til, ble det planlagte debattmøtet angående HAMs levedyktighet utsatt. Men informasjonen som ble lagt ut i forbindelse med møtet inneholdt en del interessante momenter. Blant annet står det hvor farlig "kopping" kan være for et HAM. Vær forsiktig; "...Såkalte "kopping" av HAM er etter hvert umulig å unngå, da det kun møter opp spesielt interesserte i forhold til enkeltsakene som tas opp. Den helhetlige politikken smuldres bort, og det hele kan ende opp i en spekulasjon i reglement og formelt fiksfakseri." Ærlig sagt!

Barnehagetilbudet raseres

Etter et møte i Barnehagenemnda/hovedstyret i Tromsø kommune ble det vedtatt en kommunal nedskjæring på 384.000 på budsjettet til studentsamskipnaden (SiTø) sine barnehager. Nedskjæringene kommer først og fremst til å gå ut over postene for lønn til ekstrahjelpere, opplæring/kurs til de ansatte og leker/sysselsettingskostnader. Disse nedskjæringene kan bety at SiTø i perioder vil bli tvunget til å stenge flere av sine barnehager, sier direktør Vidar Bakken i SiTø.

Tekst og foto: Jan A. Hårvik

De ansatte i Samskipnaden er svært bekymret, kan Bakken fortelle. —Det er verken mulig eller forsvarlig å drive barnehagene med et slikt budsjett. For de fire barnehagene det gjelder, Breivika, Maurtua, Tiriltoppen og Kvaløyletta, kan altså resultatet bli at de i perioder må holde stengt. Dette gjelder ikke bare i ferien der man ikke inn ekstrahjelpere, men også i perioder ellers der man er avhengige av ekstrahjelpere. Det være seg når personer er sykemeldt, på kurs, organisasjonsmøter eller ved forskjellige andre anledninger der det er nødvendig.

Avtale med kommunen

SiTø har i dag litt over 277 barnehageplasser. Gjennom en avtale som ble inngått for 10 år siden, disponerer Tromsø kommune 13 av disse. Avtalen forplikter Tromsø kommune til å dekke 1/3 av drifts- og finanskostnadene. Årsaken til at samskipnaden likevel har valgt å gå inn i dette samarbeidet, er et faktum at kommunen i denne avtalen også forplikter seg til å dekke et eventuelt underskudd for egne plasser. Dette er det assisterende direktør i Samskipnaden, Elen Knopf Larsen, som kan fortelle.

Målig

Dette har ikke vært noe stort problem tidligere, men i år er det tilsynelatende blitt vanskelig for kommunen å akseptere det fremlagte budsjettet. De synes budsjettet er for høyt, og har derfor foreslått store nedskjæring på en del sentrale poster. Det som er så overraskende er det faktum at budsjettet for 1991 i rove trekk er en inflasjonsjustert gave av fjorårets budsjett. Dette er et eksempel på at Tromsø kommune er den kommunen i landet som har dårligst dekning, og på tross av dette satses det uhyggelig lite på å bygge ut det eksisterende tilbudet, sier Ingrid Petrikke Olsen, avtroppende nestleder i Studentutvalget.

Viktig å kutte

Kommunens saksbehandler i denne saken, Marit D. Karstad, sier at det ligger en samlet vurdering til grunn for nedskjæringene. —Tromsø kommune har veldig dårlig økonomi, og har derfor sett seg nødt til å gå ned der det er mulig. Siden samskipnadens barnehager har bedre økonomi enn det kommunens egne barnehager har, fant vi det viktig å kutte ned her i stedet for å

Ikke nok med at fremtiden er usikker, nå skal også hverdagen ramponeres! Kommunale nedskjæring fører til lukking av barnehager.

reduere kvaliteten på våre barnehager ytterligere.

Uforsvarlig

Det som er spesielt beklagelig er at det er svake grupper dette vil gå ut over, sier Bakken. —Nedskjæringene vil blant annet føre til at ungene får mindre leker, foreldre må skaffe barnevakter i perioder og belastningen på personalet vil bli enda større enn den allerede er. Karstad tilbakeviser at nedskjæringene vil medføre stengning. —Kommunens barnehager driver også med et lite budsjett, og det går bra. Man har ikke mere midler og blir derfor nødt til å for eksempel gjennomføre ferier uten å benytte vikarhjelp. Som en kommentar til dette sier Knopf Larsen at hun tillater seg å tvile på at et så lavt budsjett som det Tromsø kommune driver med er mulig. —Det er uforsvarlig å drive med et så lavt budsjett for ekstrahjelpere.

—Avslutt samarbeidet!

Ingrid P. Olsen sier at konsekvensen av det kommunen har gjort, må bli at man ikke forlenger avtalen med kommunen. —Dersom kommunen ikke vil betale, så er behovet for barnehageplasser mer enn stort nok blant studentene, og det er klart at Samskipnaden derfor bør kutte samarbeidet med Tromsø kommune. Fra kommunens side har ikke denne mulige konsekvensen blitt vurdert, kan Karstad fortelle. —Det er et spørsmål vi vil komme tilbake til når det blir aktuelt.

Ingrid Petrikke Olsen.

Økt samarbeid

Universitetet i Tromsø er nå inne i en travel periode når det gjelder underskriving av samarbeidsavtaler med universiteter i utlandet. Først ute var Det Tekniske Universitetet i Hamburg-Harburg. Presidenten for dette tyske universitetet, professor Heinrich Hecking,

og universitetsdirektør Harald Overvåg undertegnet en slik avtale like før påske. Hans Löfgren, spesialrådgiver på forskningsspørsmål, sier at dette bare er den første av en rekke samarbeidsprosjekter som Universitetet i Tromsø håper å kunne gå inn i i tiden fremover.

Tekst og foto: Jan A. Hårvik

Avtalen med Det Tekniske Universitetet i Hamburg-Harburg vil fungere som et samarbeidsprogram der man tar sikte på å utveksle både studenter, forskere og administrativt personell. Man tar også sikte på å få i gang et samarbeid når det gjelder utveksling av informasjon, samt felles forskningsprosjekter. For studenter på lavere eller høyere grad vil utvekslingen normalt gjelde for perioder på fra seks til tolv måneder, men i spesielle tilfeller vil det også kunne være aktuelt med lengre perioder.

Nye muligheter

Prosjektet ble aktuelt gjennom at en professor fra Hamburg-Harburg-universitetet, Hauke Trinks, har jobbet på Nordlysobservatoriet i en tid. Både Hecking og Overvåg la vekt på at det var takket være hans innsats for å utvikle samarbeidet mellom de to universiteter at en slik avtale er blitt mulig. Det har allerede foregått et samarbeid med blant annet studiebesøk sist sommer, og en slik avtale vil derfor kunne oppfattes som en formalisering av dette, sier Löfgren, men det er også klart at avtalen gir nye muligheter for de to universitetene.

Avtalen vil først og fremst gjelde for de forskningsmiljøer som

finnes innenfor fysikk, da spesielt på Nordlysobservatoriet og på sivilingeniørstudiet, sier Löfgren, men siden det er en rammeavtale kan det også bli aktuelt å trekke med andre avdelinger på universitetet der dette er hensiktsmessig. Dette gjelder for eksempel flere av de andre realfagene.

Flere avtaler

Det vil også bli underskrevet flere avtaler i fremtiden. Hans Löfgren kan nemlig fortelle at det for

tiden jobbes med flere aktuelle samarbeidspartnere, deriblant flere høyere skoler i Sovjet. Dette gjelder i første rekke Den Pedagogiske Høyskolen i Arkhangelsk. Her har universitetet allerede godkjent avtalen, og man vil forsøke å få i gang et utvekslingsprogram for russiske studenter. Et annet prosjekt det jobbes med er Memorial University på New Foundland, der man ønsker et samarbeid innenfor et transatlantisk telekommunikasjonsprosjekt, samt innenfor fiskerifag.

Fra venstre rundt bordet; Harald Overvåg, Hauke Trinks, Hans Löfgren og Heinrich Hecking.

Planter og forurensning

Forurensning og tredød i Tromsø sentrum. Innlegg av Olavi Juntilla, botaniker og professor ved Institutt for Biologi og Geologi.

F
A
G
D
E
B
A
T
T

I denne artikkelen vil jeg kort omtale plantenes reaksjoner på forurensninger, og jeg vil knytte noen kommentarer til den etterhvert så sterkt fokuserte tredøden i Tromsø. Listen over kjemiske forbindelser som kan skade planter er svært lang, og i denne forbindelsen vil jeg rekke frem bare noen få eksempler, slike som ofte forekommer i nyheter: ozon, CO₂, sur nedbør og tungmetaller.

Grønne planter har skapt, og skaper grunnlaget for det biologiske livet på denne kloden. Oksygen som vi puster og er avhengige av, blir produsert i forbindelse med fotosyntese (assimilering (opptak) av karbondioksyd). Den samme assimileringprosessen omdanner solas stråling slikt at den blir tilgjengelig for andre levende organismer. Vårt liv er avhengig av planteriket, og det er dermed også fra vårt egoistiske, menneskesentrerte synspunkt viktig at plantene har gode vekstvilkår.

Plantene er stedbundne, de kan ikke flytte på seg, vandre til områder som eventuelt ville være bedre egnet for vekst. Plantene må kunne klare seg med det miljøet de er plantet i, og hvis dette miljøet blir usunt eller skadelig for dem, vil de etterhvert slutte å vokse og eventuelt dø ut. Plantene som blir påvirket av forskjellige miljøfaktorer, både klimatiske forhold, ulike typer av stråling, jordbunnsforhold, andre organismer, samt av forskjellige kjemiske forbindelser. I den sistnevnte gruppen har vi blant annet alt som vi kaller forurensninger. Kjemiske stoffer som blir produsert på grunn av menneskelige aktiviteter og som kan være skadelige for planter. For oss mennesker kan støy være et alvorlig miljøproblem, men om plantene kan reagere på lyd er en helt annen sak som vi kan foreløpig glemme.

Planter og ozon

Ozon blir dannet ved kjemiske reaksjoner fra blant annet biler. Ozon er svært reaktivt og vil ved relativt lave konsentrasjoner påvirke plantenes vekst. Vekstforsøk både i Norge og i andre land har vist at ozonkonsentrasjoner allerede på ca. 50 ppb (50 billiondeler, 50 nl/l) kan redusere plantens vekst. Ved enda høyere konsentrasjoner av ozon, begynner plantene å vise synlige skadesymptomer. Innholdet av ozon i lufta i fjellområder i Mellom-Europa, særlig på fjellområder, ligger nå periodevis på ca. 100 ppb, til og med over dette. Forsøk både i Frankrike og i en del andre land har klart vist at plantenes vekst øker vist man fjerner ozon fra lufta. Dette tyder på at den naturlige lufta allerede kan ha en skadelig høy konsentrasjon av ozon. I Norge har NISK (Norsk Institutt for Skogforskning) nylig satt igang forsøk, hvor granplantens resistens mot ozon blir undersøkt. Avdelingen ved Plantefysiologi og mikrobiologi ved

Et av de hardt rammede bjørketrærne i byparken.

Foto: Roy Østensen

Universitetet i Tromsø deltar i disse forsøkene ved å foreta enkelte kjemiske analyser. Ved Norges Landbrukshøgskole på Ås, og ved Statens forskningsstasjon i Landbruket (SFL) Særheim, blir det nå gjort omfattende forsøk angående virkninger av ozon på plantenes vekst.

Som gass går ozon inn i plantene gjennom bladenes lufteløker, spalteåpninger. Spalteåpningene er nødvendige for opptak av karbondioksyd for fotosyntese og for regulering av plantens vannbalanse. Plantene har dermed ikke muligheter til å stenge ut ozon.

Planter og CO₂

Karbondioksyd, CO₂, står sentralt i diskusjoner om den såkalte drivhuseffekten, temperaturøkning på grunn av økende konsentrasjon i atmosfæren av CO₂ og andre klimagasser. Karbondioksyd er utgangspunktet for de karbohydrater som blir dannet i planter ved fotosyntese. Lufta inneholder normalt ca 300 ppm (milliondeler, 0,03 %) CO₂ og denne konsentrasjonen er betydelig lavere enn optimum for plantenes fotosyntese under gode lysforhold. Til og med en betydelig økning i luftas CO₂ konsentrasjon vil sannsynligvis ikke ha negative effekter på plantenes vekst, heller tvertimot. Sett fra plantenes synspunkt er karbondioksyd ikke en forurensning, men en nyttig og nødvendig gass.

Planter og sur nedbør

Sur nedbør er et sammensatt fenomen, men hovedkomponentene i det som kalles sur nedbør er svoveldioksyd og nitrogenoksyder. Disse forbindelsene kan omdannes videre til sterke syrer, svovelsyre og salpetersyre.

Nitrogen, kvelstoffet, er et nødvendig næringsstoff for planter, og nitrogenoksyder er bare svakt giftige for planter. Tilførsel av nitrogen, bl.a. i form av forurensning, vil kunne øke nitrogentilgang til planter, og dermed stimulere vekst. Våre viltvoksende planter er som regel tilpasset en begrenset tilførsel av nitrogen, og en sterk akkumulering av dette stoffet vil etterhvert kunne forstyrre plantenes vekst. Sterk nitrogen-gjødsling kan for eksempel føre til en forskinket innvintring, og dermed en økende fare for skader under vinteren. Slike effekter krever imidlertid betydelige forurensningsmengder. I Nord-Finland har man hatt gående et forurensningsforsøk i ca. 10 år. Hver sommer er en del forsøksruter blitt vannet med nitrogensyre og/eller svovelsyre. I fjor høst, rett før vinteren begynte, ble frostherdigheten i planter (krekling, blåbær, tyttebær) fra dette forsøket testet. Både krekling og tyttebær som hadde fått nitrogensyre-behandlingen var en anelse mindre herdige enn plantene fra kontrollruter, men de hadde fremdeles tilstrekkelig herdighet til å overvintre under de lokale betingelser.

Svoveldioksyd er betydelig mer

giftig for planter enn nitrogenoksyder. Ved en langvarig eksponeringstid kan allerede konsentrasjoner rundt 50 mikrogram pr. kubikkmeter luft gi skadesymptomer. Til en sammenligning kan nevnes at i uke 12 i år fikk vi lese i Nordlys at svoveldioksyd-konsentrasjoner opp mot 3000 mikrogram pr. kubikkmeter luft var blitt observert i Sør-Varanger. Plantenes blad er dekket av et beskyttende vokslag, og sur nedbør gir relativt raskt skader på dette vokslaget. Nåletrær er særlig utsatte, og skadene i vokslaget oppstår lenge før man med det blotte øye kan se noen skadesymptomer. I følge finske undersøkelser skjer nedbrytning av vokslaget i barnåler 4-5 ganger raskere i byområder enn i skogen uten spesiell forurensningsstress. Nedbrytning av vokslaget vil øke utvasking av næringsstoffer fra blad og resistens mot andre stressfaktorer.

Langtidsvirkninger

I tillegg til at sur nedbør kan skade planter direkte, vil den også ha indirekte effekter, som i lengden kan være mer alvorlige enn de direkte effektene. Omfattende og langvarig tilførsel av syrer i jorda vil etterhvert føre til utvasking av viktige næringsstoffer som kalsium og magnesium. Samtidig kan surheten øke løseligheten av giftige metaller, bl.a. aluminium. Slike effekter av kunstig sur nedbør på kalsium og magnesium i furu kom

klart fram i et flerårig forsøk som NISK gjennomførte på 70 og 80 tallet.

Tungmetaller

Forskjellige tungmetaller er giftige ved relativt lave konsentrasjoner, særlig for mennesker, men også for planter. For noen tiår siden da bilismen virkelig begynte å øke i omfang, ble det i mange land gjort omfattende undersøkelser særlig angående virkninger av bly. Planter som vokste langs motorveier og gater hadde svært høye konsentrasjoner av bly. En stor del av blyet var imidlertid på bladenes overflate og kunne vaskes vekk. Dette hadde mindre eller ingen effekt på plantenes vekst.

Plantenes opptak av metaller kan skje gjennom blad, men primært gjennom røtter. Ved sterk opphopning av tungmetaller i jordsmonnet vil det skje opptak av dem. Plantene kan bare i liten grad velge de nyttige og stenge ut de unyttige og skadelige metallene. En slik akkumulering av tungmetaller er godt dokumentert i sterkt industrialiserte områder. I Nord-Norge finner vi dette først og fremst i Sør-Varanger. Forekomst av tungmetaller både i jordsmonn og i ulike typer av planter i Sør-Varanger blir nå kartlagt i et større prosjekt hvor både NISK, FORUT og Universitetet i Tromsø er involvert.

Situasjonen i Tromsø

Over en lengre tid har bjørketrærne i Tromsø vært gjenstand for stor oppmerksomhet. Man har tatt utgangspunkt i det at de eksisterer en helt spesiell tredød i Tromsø. Etter min vurdering kan man imidlertid diskutere hvor godt det egentlig er dokumentert at de fins en unaturlig tredød i Tromsø, og særlig at den er klart korrelert med trafikk tettheten. Trær har en begrenset levetid og dør når den er utsluttet. Trær som plantes har behov for stell og omsorg for å kunne etablere seg sine nye omgivelser. Røttene trenger både luft, vann og næring, og større mekaniske skader enten på røtter eller i stammen kan lett føre til en redusert levetid. Det ville ikke være noen overraskelse hvis trær fikk kortere levealder på grunn av de forskjellige typer stress som de blir utsatt for i bymiljøet, men vi har foreløpig ikke grunnlag til å peke på noen enkelt forurensningsfaktor som en primær årsak til tredøden.

Svært lite kjennskap

Når dette er sagt, er det grunn til å understreke at vi har all grunn til intensivere vårt arbeid for å redusere ulike typer av forurensninger. Analyse av situasjonen bør imidlertid være basert på grundige målinger og så vidt jeg vet er man nå i gang med å skaffe slikt data for Tromsø. Videre er det grunn til å peke på myndighetene i Tromsø har gjort skammelig lite for å legge forholdene til rette for fotgjengere og syklistene. Forhåpentligvis vil det rette seg i nær fremtid, ikke bare i miljøhensyn, men like mye i hensyn til vårt ressursforbruk og velferd.

I litt videre perspektiv må vi huske på at forurensninger fra menneskelige aktiviteter har virket effektivt bare noen få tiår, et forsvinnende kort øyeblikk i den tidsperspektivet livet har eksistert på jordkloden. Utslagene kan fremdeles være små, alle fall i vårt hjørne av verden, men vi har svært lite kjennskap til naturens tålegrenser. De kan være svært ens hva vi aner, men de kan også være mindre. I alle tilfeller må vi planlegging på dette punktet ha et betydelig lengre perspektiv enn hva vi er vant med.

Skriketeoriens opphavsmann

Den såkalte Skriketeorien ble publisert i februar-utgaven av Universitetsbladet Uiternt (1991), og var opprinnelig en julebordstale Olavi Juntilla holdt i 1990. Den stiller spørsmålet; Dør trærne i byparken som en følge av fulle og støyende nattevandrere? Etter at saken ble kjent, har den i over en måned versert i de fleste media i Norge. Først ute var som vanlig Dagladet, i en artikkel onsdag 13 mars. To dager senere var storslegga Knut Borge ute i sitt "Nattåpent," hvor Skriketeorien til Juntilla havnet øverst på "Upper Ten" listen med dertil hørende smedevise;

Tekst og foto: Arne Hauge

Skriketeorien ble satt fram;

Like sannsynlig

—Jeg reagerte blant annet på en teori som ble framsatt i et helsides oppslag i Klassekampen 23. oktober 1989. Denne gikk ut på at biltrafikken i Tromsø forårsaker tredøden. Trafikken gjør lokalklimaet varmere, slik at plantene fortsetter å vokse om høsten, og dermed fryser i hjel når vinteren kommer. Varmebalansen i plantene forstyrres. Men jeg, som hadde friår denne høsten, regnet denne teorien som usannsynlig. Min Skriketeori satte jeg da fram som like sannsynlig. Eller usannsynlig.

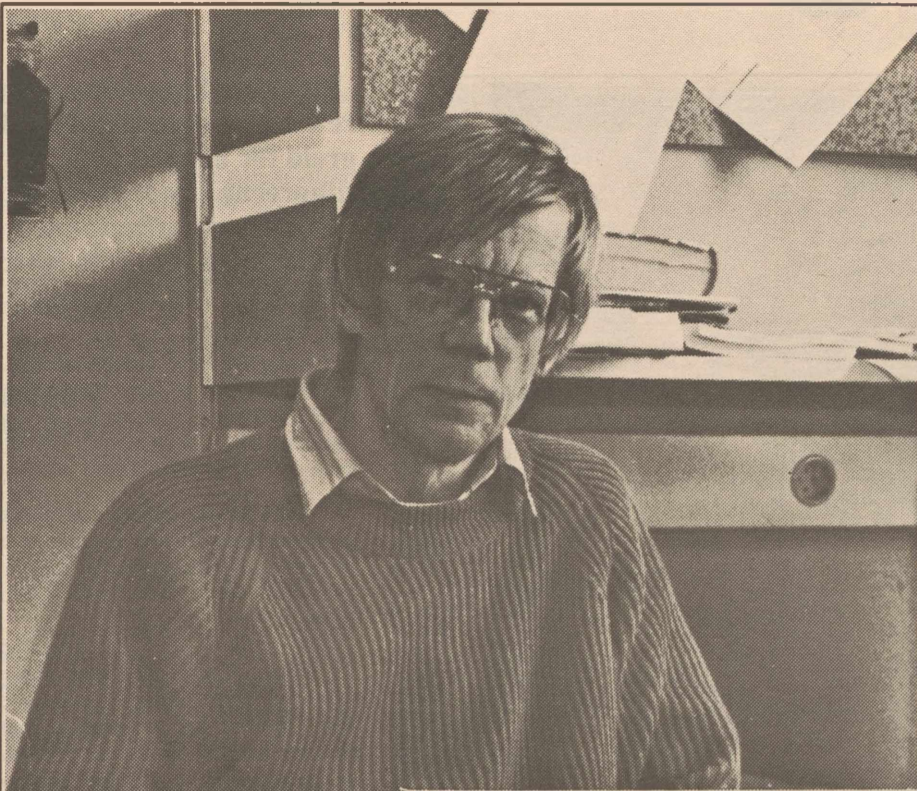
—Men mye av dette som min teori påviser, er ikke nytt. Det finnes i annen litteratur.

Juntilla forlater kontoret sitt ei stund, og kommer tilbake med en murstein av ei bok; "Plants and Planets" av Anthony Huxley. Mer merkværdigheter om plantene. Men Juntilla er ingen kvasivitenskapsmann;

—Det budskapet som kan hentes av dette går på to ting; Man skal være varsom med å sette fram bastante konklusjoner, populære eller ikke. Dessuten må vi huske at fenomenet i forbindelse med biologiske organismer vanligvis har et meget komplisert årsaksforhold.

Mye vi ikke vet

—Planter må oppfattes som levende vesen, vi må lære oss å ha mer respekt for naturen, påpeker Juntilla; - men det er likevel ingenting som tyder på at planter har følelser på lik linje med dyr. Når det

Olavi Juntilla, professor og botaniker ved UiTø. Opphavsmann til den berømte Skriketeorien.

Innfelt; Bypark-trærne som rammes så hardt av forurensning fra biltrafikken. Eller av fulle mennesker. Eller...?

Den omdiktede sangen hadde da melodi; "Du ska ikkje trø i graset." Ellers har teorien ved flere anledninger blitt debattert mer saklig i radio. Sist ute var imidlertid NRK, som torsdag 11 april i "Schrødingers katt," et populærvitenskapelig magasin, avslutningsvis nevnte at en professor i Tromsø hadde funnet ut at tredøden i byparken skyldtes fulle og bråkende mennesker. Hvorpå det fulgte en treakters sketsj a la Chaplin; En meget full mann sjanglet inntil et av byens gjenværende bjørketrær, brølte "UVÆÆÆ" og gikk sin vei. Dette gjentok seg, og i tredje akt raste bjørka over ende. Skriketeorien i praksis!

Avslørende for media

Men Olavi Juntilla, som opprinnelig kommer fra Finland, men har bodd i Tromsø siden -73, tar ablegøyene fra massemedia med stor og munter ro;

—Jo, forteller han - jeg er nok overrasket over all oppmerksomheten omkring teorien, men jeg har ingen problemer med dette.

Han påpeker likevel at oppmerksomheten er ganske avslørende overfor hva massemedia plukker opp, og at det ikke bare er forskerne som er sydebukkene. Juntilla sikter til at journalistene ikke er flinke nok til å formidle andre forskningsresultater enn de enkle og har et sensasjonelt preg. Han fortsetter med å fortelle hvorfor

gjelder forsøk som gjøres for å påvise følelser og sjel hos planter, blant annet med de såkalte polygrafer, anser jeg resultatene i utgangspunktet som lite sannsynlige. Forsøkene er sjelden gode nok. Det er forskningsteknisk vanskelig å påvise, samt forske på mye av det

som foreløpig er ukjent om plantene. Men det er mye vi ikke vet noe om. For 30-40 år siden var døgnrytme regnet som ikke-eksisterende hos plantene. I dag er dette basal kunnskap i plantelære. Alt fra en-cellede organismer til mennesket har døgnrytme. Og

plantene har faktisk visse evner til å utsende kjemiske stoffer i gassform fra plante til plante. Dette er kanskje en form for enkel signalisering? Men om dette spiller noen rolle i naturen vet vi ikke noe om, avslutter botaniker og professor Olavi Juntilla.

En mishandlet *Philodendron* (treklatter) Planten har normalt tjukke, tallrike blader, men denne har deltatt i "sjelepåvisningsforsøk" på hobbybasis. Ved å tenke føle tanker om planten, samt øve den vold, kan man kanskje få utslag på det lille voltmeteret nederst på bildet. Apparaturen måler spenningen i planten, f. eks gjennom et blad, og er ikke så raffinert som en løgn-detektor. Forsøkene er lette å utføre, men ikke vitenskapelig troverdige.

"Plantenes hemmelige liv"

"En fascinerende beretning om de fysiske, følelsesmessige og åndelige forhold mellom planter og mennesker."

Dette er tittel og undertittel på ei bok som nylig (1989) ble utgitt på norsk. Boka vakte stor furor da den utkom i USA i 1973, men dens høyst uvanlige påstander er lite kjent i Norge. For de

fleste botanikere er imidlertid boka gammelt nytt. Så blir den da også slaktet etter alle kunstens regler i magasinet "Blyttia," - tidsskrift for Norsk Botanisk Forening.

Arne Hauge

Foto: Roy Østensen

I en bokanmeldelse i Blyttia påpekes det at; "...Det er synd at et forlag som kaller seg seriøst (Gyldendal), spanderer trykksverte på ei slik bok..."

The Secret Life of Plants, som originalens tittel lyder, ønsker kort sagt å påvise at; Planter for det første har sjel, samt at de reagerer på menneskenes tanker og handlinger, uavhengig av avstand, fysiske barrierer og tid. Boken følger på med scenarier av den mest utrolige sorten, for ved hjelp av planter kan menneskene bli i stand til det meste. Heite saker for de som kaller seg

seriøse botanikere og vitenskapsfolk!

Løgn-detektorer

Backster er navnet på den amerikanske løgn-detektor-eksperten som i 1966 tilfeldig oppdaget at ikke bare mennesker, men også planter ga utslag på detektoren, eller polygrafen, som den også kalles.

Dette resultatet, som i årene som fulgte ble utbrodert og nyansert til det utrolige, har fått navnet Backster-effekten, og representerer ikke lite av en utfordring for den etablerte botanikk som vitenskap. At planter kan lese menneskelige tanker, er så fundamentalt forskjellig fra det herskende syn på plantelivet, at det ved en eventuell vitenskapelig seriøs

stadfesting langt på vei vil kunne omvelte botanikk som vitenskap. Begrepet "plante" vil miste store deler av sitt innhold.

Uvitenskapelig

Men "Plantenes Hemmelige Liv," etterkommer, som botanikere understreker, på ingen som helst måte kravene til vitenskapelighet. Dette kan man uforbeholdent gi sin tilslutning til, men tross bokens preg av kvasivitenskapelighet og kommersielle sensasjonshunger, spørers det om det er riktig å avvise problematikken som sådan.

For interesserte kan vi opplyse at boken er på 312 sider, koster omlag 110 kroner, og fåes blant annet gjennom bokhandelen Akademika.

-Jovssan dan maid

—vi, som minoritet har et ansvar for ikke å bli brukt.

Ett fullpakket auditorium der all oppmerksomhet er rettet mot scenen. Mari Boine Persen greier det få har greid før henne i disse universitetslokalene; å trollbinde tilhørerne i godt over en time. Og enda hadde ikke folk fått nok, de svingte med lysestumper og trampet med beina. Men etter to ekstranumre takket Mari Boine Persen for seg, hun hadde gjort sitt for at kvelden skulle bli vellykket.

Bodil B. Johanson
Foto: Jan A. Hårvik

—Om jeg ikke hadde hatt større gjennomslagskraft ved å synge mer på norsk? Æ syns jo jeg har fått det gjennomslaget æ vil ha, småler Mari Boine Persen.

Til tross for at hverken tidspunktet eller hennes klare ønske om å bli raskt ferdig er det beste utgangspunkt for et intervju, har Utopia ihverfall fått henne på plass der vi ønsket; I en blå sofa i Hovedgården.

—Det er klart, fortsetter hun, hvis jeg hadde sunget på norsk hadde jeg kanskje gjort det norske folk en tjeneste, men jeg forventer at det norske folk skal vise såpass interesse for hva samene synger om at de kan sette seg ned å se på oversettelsene.

Men er ikke målet ditt å kjempe samenes sak via sangen?

—Jo, og jeg syns at jeg oppnår det jeg vil når jeg synger på samisk, jeg gjør jo samtidig utallige intervjuer hvor jeg snakker om hva jeg står for. Derfor syns jeg ikke det er nødvendig at det norske folk forstår meg i detalj når jeg er på scenen.

Det er ikke en fare for at publikum får mer tak i musikken enn i de samiske problemene?

—Joooo, hun drar på det, - men det tror jeg får bli det norske folks ansvar. Det er ikke mitt ansvar!

Vi ler litt forsiktig begge to. Mari Boine Persen er godt igang, og ser ikke ut til å ha det så travelt som hun tidligere ga uttrykk for.

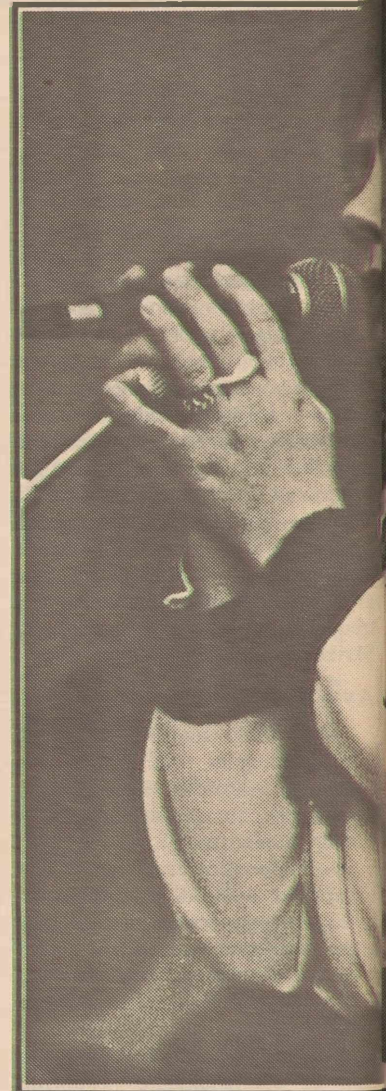
—Men det Æ vil, sier hun, - det er å vekke interessen for det samiske via musikken. De første årene jeg sang var sangene mine veldig mye retta til det norske folk og til de norske myndigheter, hun trekker pusten, - og æ gikk lei av å tigge og be om forståelse. Jeg tror det finnes en annen måte å nå frem på. Den nye musikken min e mer direkte, den når hjertet, og det e på DEN måten æ vil prøve å vekke solidaritet og medmenneskelighet... Før hun fortsetter ramsen av fine ord, avbryter jeg henne.

Er du ikke redd for å bli kommersiell?

—Nei, sier hun uforskammet behersket, - det er jeg ikke.

Men det jo på moten for tiden med såkalte etniske relasjoner og et fargerikt felleskap. Man tar et par negre og litt joik og en bunad og putter det sammen, og folk liker det. Du er ikke skeptisk til det?

—Jo, jeg e skeptisk til det, men æ føler at der har vi som holder på med etnisk musikk et ansvar for å passe på og ikke bli kommersiell. Vi må ha noe å fare med, vite at det ikke bare e for å selge, for å, hun leter etter ord, - for å tekke. Æ føler at vi har et kjempestort ansvar der, men æ vet at mitt utgangspunkt ikke er å selge mest mulig. Men det er

Internasjonal uke

På stands i hovedgården presenterte utenlandsstudentene sine hjemland.

Internasjonal uke - en knallsuksess. Utenlandsstudentene ga lesehest-

Vanligvis gjør de ikke så mye av seg. Men de observeres i mengden, vi vet at de er der.

I forrige uke derimot var utenlandsstudentene godt synlige oppe i Hovedgården. Tre dager til ende arrangerte Foreign Students Union (FSU) internasjonale dager.

Stands av ymse slag kjempet om plassen i hovedgårdens inngangsparti. Fra bunadkledd

målungdom og vestlandske lefsebiter til mer ukjente klesdrakter og eksotiske smakebiter. Det hele akkompagnert av heftig tromming.

Men høydepunktet var uten tvil festen fredag kveld. De utenlandske studentene kunne lokke med variert underholdning og ikke minst, med variert mat.

Samskipnadens trauste kjøttkaker og vakum-

háliidan - sámegilli

også slik at hvis det jeg gjør, hvis det jeg står for, hvis det selger, hva er bedre enn det? Hvis æ med mitt budskap, som jeg mener i utgangspunktet ikke er kommersielt, når ut til en rekke folk? Men æ vil ikke tilpasse meg for å selge. Det har jeg aldri gjort. Mari Boine Persen mestrer kunsten å forbli rolig, uten å virke likegyldig, når hun snakker.

—Men det er blitt mer og mer på mote med etnisk musikk. Det er kanskje positivt, det tyder kanskje på at noe skjer? sier hun.

Men tror du det tjener minoritetens sak?

—Ja, det gjenstår jo å se, men jeg tror det er sånn at vi som er i minoritet, har et ansvar for ikke å la oss bruke, for ikke å bli en salgsvare, for ikke å bli til pynt. Samtidig så har majoritetsbefolkningen et ansvar for ikke å bruke oss.

Du føler ikke at du blir brukt i kulturelle sammenhenger?

—Nei, jeg passer på at jeg ikke blir brukt.

Men vi hører rykter om at du skal til OL?

—Nei, det har jeg sagt nei til, sier hun tvert. - Jeg hører også at noen har planer om å invitere meg, men dit vil jeg ikke.

Hva syns du om at den obligatoriske sameretten på fjerde avdeling juss, her på Universitetet i Tromsø ønskes fjernet?

—Hvem går inn for å fjerne den, spør Mari Boine Persen, og jeg forklarer at det er endel juss-studenter som går inn for dette, men at det i alle tilfeller kommer til å finnes på Universitetet, som valgfritt emne.

Hun svarer; - Det er jo forferdelig at ikke folk har kommet lenger, vi er tross alt i 1991, og litt opplysning har det vært. Mari Boine Persen virker oppgitt. - Dette er jo tragisk, utbryter hun.

—Men det er jo sånn i hele det her landet. Alt er valgfritt. Det ubehagelige koster man under teppet, eller så blir det valgfritt. Jeg syns det

er på tide at det norske folk begynner å ransake seg sjøl!

Til nå har du vært ganske alene som det samiske ansikt utad. Hva syns du om at nordmenn ser ut til å ha fått øynene opp for forfatteren, maleren og musikeren Nils - Aslak Valkeapaa?

—Han har jo holdt på i tju år, så æ syns det er rart at ikke det norske folk har oppdaga han før. Det har æ syntes i masser av år. Valkeapaa har inspirert meg en masse, lært meg en masse. Ikke direkte, men gjennom det han holder på med.

Men han holder seg godt skjult?

—Jo, det gjør han kanskje. Men han er jo veldig kjent i Finland og i mange andre land. Nei, gjentar hun, - det er rart at ikke Norge har fått øynene opp for han før.

Han er også skeptisk til å oversette det han påstår er det vakreste språket i verden. Men Er det umulig?

Boine Persen ler litt før hun svarer; —Det er vanskelig, men det er jo ikke umulig. Men det er kanskje noe man må akseptere når det er snakk om to vidt forskjellige språk, to helt ulike kulturer, at det alltid finnes ting en aldri vil forstå hos hverandre.

Sier Mari Boine Persen og reiser seg.

Før hun går opplyser jeg henne om at samene mener den olympiske ild skal tennes i Sameland, og ikke sørpå. —Åja, sier hun og virker for første gang denne natten temmelig likegyldig. —Jeg holder meg heldigvis utenfor det der, men hvis ikke de har større problemer enn som så... Hun flirer litt før hun smetter ned trappen.

Mari Boine Persen om samerett på juss 4. avdeling: —Det ubehagelige koster man under teppet, eller så blir det valgfritt.

En knallsuksess

ene - og andre - et tiltrengt avbrekk i en ellers så ensformig hverdag.

pakkete poteter var byttet ut med blant annet indisk lam og curry, chilenske empanadas og indonesisk nasi goreng. Utålmodige kantinedamer var erstattet av småstressete studenter. Auditorium Maksimum så riktig innbydende ut, med ballonger i taket og levende lys på bordene.

De utenlandske studentene hadde et tett program å tilby et fullpakket auditorium. Det begynte med

moteoppvisning av den internasjonale sorten, der Tromsøuniversitetets ulike nasjonaliteter presenterte sine nasjonaldrakter. Etterpå fulgte musikalske innslag tett i tett, før det eneste innslaget utenfra endelig kom på scenen, Mari Boine Persen med band.

Hun ble en verdig avslutning på en tvers igjennom gjennomført kveld.

På den internasjonale festen var det moteoppvisning med moter fra hele verden.

Utopia 15 år!

— fra Klassekamp til Dataporno.

1976:

Den første maidagen! Utopia i klassekampens navn. Bredden og styrken var stor.

1979:

Detsika og Stilla! Stor oppstandelse da samfunnsmaskineriet skal til å rulle over ei forsvarsløs lakselv i Finnmark.

1983:

Rus. Arbeidsløshet. Atombomben. Verden går til helvete!

Utopia 15 år!? Hvem skulle tro det var mulig den gangen i april -76? At landets rødeste studentblekke skulle nå en så anstendig alder. At ingen har sprenget bula og stengt av fløya må betegnes som høyst underlig. Men så har også avisa med årene løftet seg fra kommunist-sumpen og opp i likegyldighetens tabloid-sfære. Og hele verden er med.

Men de hadde da sine problemer å stri med den gangen også, for lederen i førsteutgaven tar opp problemet med den katastrofalt sviktende oppslutningen på Hovedallmøtene. Det jamres og klages over at oppslutningen på siste HAM hadde sneket seg under 50% av studentmassen (!?!). Etter dagens målestokk ville vi altså beklaget oss over at det ikke dukket opp mer enn omlag to tusen tryner i Aud. Max. på HAM-onsdagen. Men det gjør vi ikke. Vi klager ikke, selv om det ikke lenger er noen som gidder å rusle i tog og demonstrere for ditten og datten (jfr. Aksjonsuka. De fleste havna opp i aksjonene rent tilfeldig, og skjønte ikke hvorfor de sto og holdt puselanke mens rektor babla generelt svada).

Ut over sytti-tallet går det slag i slag med digre propaganda-erklæringer til fordel for en viss politisk fraksjon; Røyst progressiv front! står det smurt utover forsida på Utopias novemberutgava i 1977. Men dette er ikke rart, siden adressen til vår kjære avis den gangen lød; Studentavisa i Tromsø, c/o Studentutvalget.

Videre ut sytti-tallet mases det videre med støtte for bla bla blant annet Alta-demonstrasjon og diverse rettmessige kvinnekurr. Redaksjonen besto da også av 80% kvinnesakskvinner. De resterende 20% var sikkert kvinnesaksmenn de også. Slik er

det heller ikke idag.

På åtti-tallet begynte saklighetsnivået å krabbe opp fra kjelleren; Nynorsken forsvant! Og med i Vestlands-dragssuget forsvant også de mest radikale propaganda-tendensene. Endelig kvitt Vinje og Marx! Feite tema-nummer med moral, religion og andre uvesentligheter ble dessuten utbrodert til det usannsynlige i denne perioden.

I -87 skjedde det en radikal omveltning i Utopia; En mer konservativ profil dukker opp. Avisa fikk logo med gotisk skrift, lay-out med lange overskrifter, minst mulig bilder og langt mer vidt-favnende studentstoff (dvs. kontinuerlig krig mot studentpampene).

Fra åttini skyter Utopia virkelig fart. Igjen med ny profil og fancy lay-out. Flere ganger opplever vi at skandalesaker som blir slått stort opp i riksdekkende media har sin rot ved Universitetet i Tromsø. Med allestedsnærverende Utopia som kilde. Akademisk lemen står på! Størst blest vakte den beryktede døgnflua ved navn "Porno på skjermen." Dagen etter klistret Oslo Dagblad følgende over hele forsiden; "Pornosjokk ryster Universitetet." Å skrekk og grøss! Datafagseksjonen har ennå ikke tilgitt Utopia. Det er hardt å verge ytringsfriheten.

Så gjenstår det bare å håpe at Utopia også i de neste femtenhundre-årene makter å holde et like høyt saklighets- og kvasitetsnivå. Utopia som mediagigant, har et enormt ansvar. Vårt mandat er å; "Verge land og folk og røvere i tide og utide og storm og stille mot alle barbarer og HAMmere og rektumer og alle andre som ønsker å sette munnkurv på frihetens edle studentrøst. Utopia er til for DEG! HURRA!!"

Tekst og svada; Glefs og Østers

1986:

Mye ulovligheter på SiTø's boliger. Ikke noe nytt.

1989:

Snok og sniking på dataseksjonen. Interpol snuser på saken.

1990:

Pornosjokk ryster det meste på datafagseksjonen. Fyogfy!

Grå eminenser Makt

De sitter i korridorer
og mørke salonger
Disputerer i fine vendinger
Og ukjente sjargonger

Ser de aldri disse menn så vise
Men spill en sang - en vise
I anmars er det en kjempekrise

Gi han en finger
og hånden deretter
Se hvem han tvinger
Hvems ressurser han letter

Ikke se opp
Men ta deg i akt
Får du se ham
Er du snart i hans makt

Jeg føler et savn
en verden til gagn
Den farer sin ferd
Hva er vi verd

Kanoner og lavetter
Barn som skjeletter
Avlinger dør
En verden blør

Hatet brenner
Ingen er venner
Solen ingen dyrker
Og vi volden styrker

I mennesket vi trodde
At noe godt bodde
Deler ressurser som det passer
I penger og makt vi vasser

Den onde sirkel består
og Homo Sapiens forgår
Maskiner og flammer
Det er oss det rammer

Forbudt er frukten
Drømmen om flukten
Så ta deg i akt
For vi er alle i pakt
Det er det som kalles makt

Saddams menn

Klinger lynte
Slaget begynte
Knuste hærmenns skaller
Moralen sa: Plikten kaller
Voldtok kvinner
Brente barn på pinner
Ingen turde mot disse harde menn
For de var nå engang gale vikingmenn
Det skjer idag, det skjer igjen
Bare nå heter de Saddammenn

Christian Fjeld har valgt å følge oppfordringen fra Utopia om å sende dikt o.l. til redaksjonen, og det er vår glede å bringe videre noe fra hans hånd. Oppfordringen går dessuten videre.

Lysets fyrste

Far i himmelen
Du vondt fortrenger
Ned til vrimmelen
Det er deg vi trenger

Drive bort falske andre
Ei skal vi deg klandre
Følge deg, det du sier
Følge livet på dine stier

For her må noe gjøres
Din tro her ikke føles
Lær oss så vi hører
Og vi skal åpne dine dører
Når vi hos deg skal sove
Dette min Gud - Kan jeg love

Gi oss et tegn - noe å si
Og vi skal i din tro alltid forbli
Vi føler stor lengsel
etter en verden uten skjensel

Gi oss noe fast
Gi slipp på vår last
Det å være slem
La det ikke føre frem

La alt forandre
Og ondt utvandre
For noe er i gjære
Det skal verden fortære
Vår Gud, vår kjære
La oss vite
Og vi skal til din kjærlighet alltid lite

Prelatens hjørne

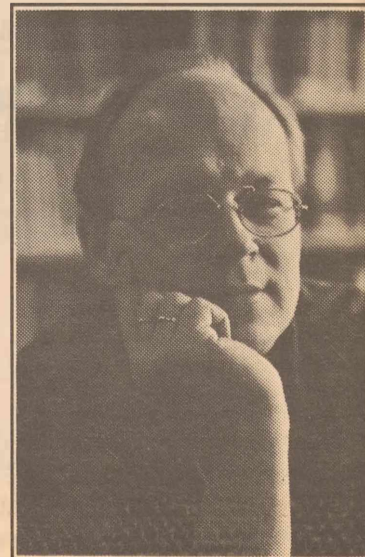
Kjære student! Nå er avisene igjen på jakt etter deg og dine levevaner. En herværende dagsavis har slått fast at studentene er alkoholiserte og ødeleggende lovbrøyttere. Det er selvfølgelig etterdønningene etter Studentuka-91 som jeg sikter til. Denne massemonstringen av kultur og frie innfall har fått en plett på sitt hederskronte ry. Du var selvfølgelig ikke med på den galeien. For du satt vel hjemme og leste. Det var bra. Men gjort er gjort og drukket er drukket, for å omskrive et sitat fra Ole Brumm. Factum est loven ble brutt og Universitetet dvs. studentene med Ukestyret i spissen må ta den støytten. "Life is hard on the poor, man."

Hva gjør vi så med denne delikate og nå så mediabefengte hendelse. For det første må man jo innse at de offentlige vesen ikke kan la saken gå upåaktet hen nå som almennheten er blitt så grundig informert av dagspressen. Vi sitter i klisteret, for å si det enkelt. En taktisk tilbaketrekkning med innrømmelse av alle faktiske forhold og løfter om bot og bedring er selvsagt. Men hva så med ryktet vårt som et seriøst lærested med samfunnsengasjerte studenter? Jo for det andre; nå må vi vise at studenter og ansatte kan mer enn å svinge på seidler fylt med ulovlige væsker. Hva med litt sivil ulydighet mot dagspresse og skjenkesteder. Sitt hjemme og boikott livets gleder. Skal du ut så gå i tog mot lånekasse og dyrtid, arbeidsledighet og sosial diskriminering av ungdommen. La ingen trække på din rett til å utdanne deg med verdighet og stil.

Skal du bli anmeldt til politiet, så la det i alle fall ikke bli for brudd på alkoholloven. Bruk fantasien og la folket i byen vår få se at du er modig og ikke vil la deg kneble av dagspressens negative ryktespredning. Vit at en nyhet som blir husket i all fremtid stort sett er glemt om to år. Så mye for fremtiden. Så mye for medias makt. Følelsen av skam og nederlag er øyeblikksbetont. Det du i alle fall kan ha lært av det famøse "ukeorgiet" er at aviser formidler sannheter som fordampner lett. Noe så gammelt som gårdsdagens nyheter skal man lete lenge etter.

Tilslutt til alle de studenter som i moralsk indignasjon ser på Ukestyret-91 som potensielle klassefiender og miljøkjusere. Ikke glem alle de timer med glede og fest som de har brukt måneder på å planlegge. Husk læring skjer ved prøving og feiling og feiling og feiling og ...

Med nymoralistisk hilsen fra en gammel synder, din venn
Dagfinn Pastor.
loci/o

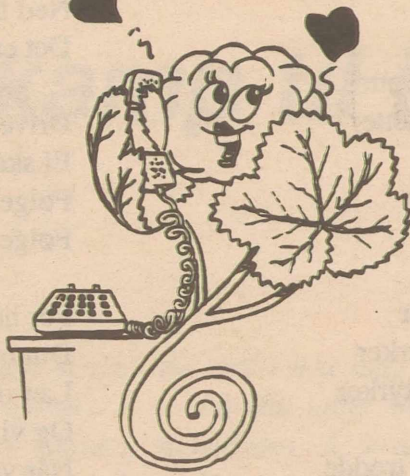

STUDENTPRESTEN

Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høyskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse-, personlige-, og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning

Kontor i Breivika (IMR-biblioteket),
tlf. 44 097, priv. 58 065

Vi ringes!

Tromsø teleområde

Få ting føles bedre enn å vite at det er noen som tenker på deg

Ringer du, ringer andre deg

Nå koster et tellerskritt bare 95 øre!

Tele

UNGDOM OG STUDENTER

DEN FRIE REISE

STUDENT-CHARTER TIL ATHEN

Pris fra **KR. 1995,- T/R**

- hver torsdag hele sommeren.
En vei eller tlr.
Kan kombineres med tog eller Europa-Pass.
Ferieskatt tilkommer.

Oslo:(02) 45 32 00 Bergen:(05) 32 64 00
Tromsø:(083) 75 820 Ås:(09) 94 11 20

NY BUTIKK I OSLO:
Nedre Slottsgt. 23 Tlf. (02) 42 01 20

UNIVERS
REISER A.S

Sosialtjenesten

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige. Du kan også be om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du skal henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

For norske studenter:

Sosialkonsulent Ann Torunn Olsen
Kl. 09.00 - 15.00 alle dager unntatt torsdager.

Social consult for foreign students:

Ane-Marie Hektoen
The office is open from 09.00 - 15.00 Monday, Tuesday and Wednesday.
Appointment can be made either in person or on the telephone. Call 75 025.

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir deg delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller og linser, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter reglementet som er oppslått på tavler rundt om på instituttene.

Psykolog: Henvend deg til sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologitjenesten.

Vil du at studentstoff skal dekkes bedre enn i "Tromsø".
Tips oss!!

I det lange løp: Velg deg en trygg livskamerat. Sammen er vi uslåelig. Husk Samorgtoget første mai. Klokka 21.30. Avgang fra Skippergata ved Domus.

LO's distriktskontor Troms. Tlf: 81 530

STIPEND OG LÅN

1991-92

**FORTSETTER DU UTDANNINGEN,
MÅ DU SØKE TIDLIG!**

Søker du FØR 1. mai 1991 -
får du svar i august!

Du som begynner en ny utdanning til høsten,
må søke med én gang opptaket er klart.
Behandlingstiden vil være 6 - 8 uker.

Søknadsblankett med informasjon
om lånevilkårene, får du på lærestedet
eller fra Lånekassen!

Lånekassen

Rudy's Bar

- SELVFØLGELIG!

Tromsøs «drop in» sted nr. 1.

ÅPNINGSTIDER:
Ma-lø kl. 16.00-00.30.

POLAR HOTELL
RAINBOW HOTELS

GRØNNEGATEN 45, N-9000 TROMSØ, TLF. 083 - 86 480, TELEFAX 083 - 89 136

LÅNEKASSEN MINNER OM:

1. MAI

SEND SØKNADEN FØR 1. MAI!

DA FÅR DU SVAR I AUGUST!

LÅNEVILKÅRENE KAN DU LESE OM I BLANKETTEN!

DET ER BLITT ENKLERE Å SØKE -

NÅ BEHØVER DU IKKE LETE ETTER LIGNINGSATTESTEN!

Lånekassen

Næringslivet til Himmels

-Det er et tankekors at Norge ønsker å gå inn i en union som EF, når man er vitne til blodige løsrivelser fra koalisjoner både i Midtøsten og i Østeuropa. Med et EF-medlemskap når vi år 2000 to år før tida, og hva er vitsen med det? Om næringslivet kommer seg til himmels i EF, så går vi andre et helt annet sted!

Ordene kommer fra Carl Erik Schulz, og falt under EF-debatten som Studenter mot EF arrangerte under Studentuka. De vel 200 fremmøtte ble servert velkjente og gode argumenter fra både ja- og nei-sida, men mest suksess gjorde nok Paul Chaffey (SV) med sine slagkraftige spark mot partiet Høyre og deres EF-forherligelse.

Trine Monge

Næringslivet til himmels i EF? Dette var temaet de fire debattantene skulle krangle om. Sosialøkonom og innbitt EF-motstander Carl Erik Schulz og SVs utenrikspolitiske talsmann Paul Chaffey utgjorde Nei-sida i debatten. Næringslivet og EF-tilhengere hadde sine støttespillere i nestleder i Unge Høyre, Andre Støylen, og Martin Hansen fra Tromsø Høyre.

Ensom i Europa

-EF kjøper 98 prosent av sine varer innenfor EF-markedet, så det er et stort marked norske bedrifter kan få innpass på. Et norsk medlemskap i EF, vil gi oss felles konkurranseregler med resten av Europa, noe vi vil tjene enormt på. Jeg frykter at Norge skal bli ensom i Europa uten mulighet til å spille på banen. Ingen vil tjene på å sitte på tribunen. TIL ville ikke vært i 1. divisjon om de ikke hadde spilt på banen, og det samme gjelder næringslivet, fortalte Martin Hansen, og understreket sine argumenter med en rekke transparente utgitt av partiet Høyre.

Martin Hansen fikk full støtte av sin unge partifrende Andre Støylen; -Om Norge ikke blir med i EF, ender vi opp som en selvforsynt Kibbutz på utsiden av Europa. Vi er avhengige av EF, og må inn på det

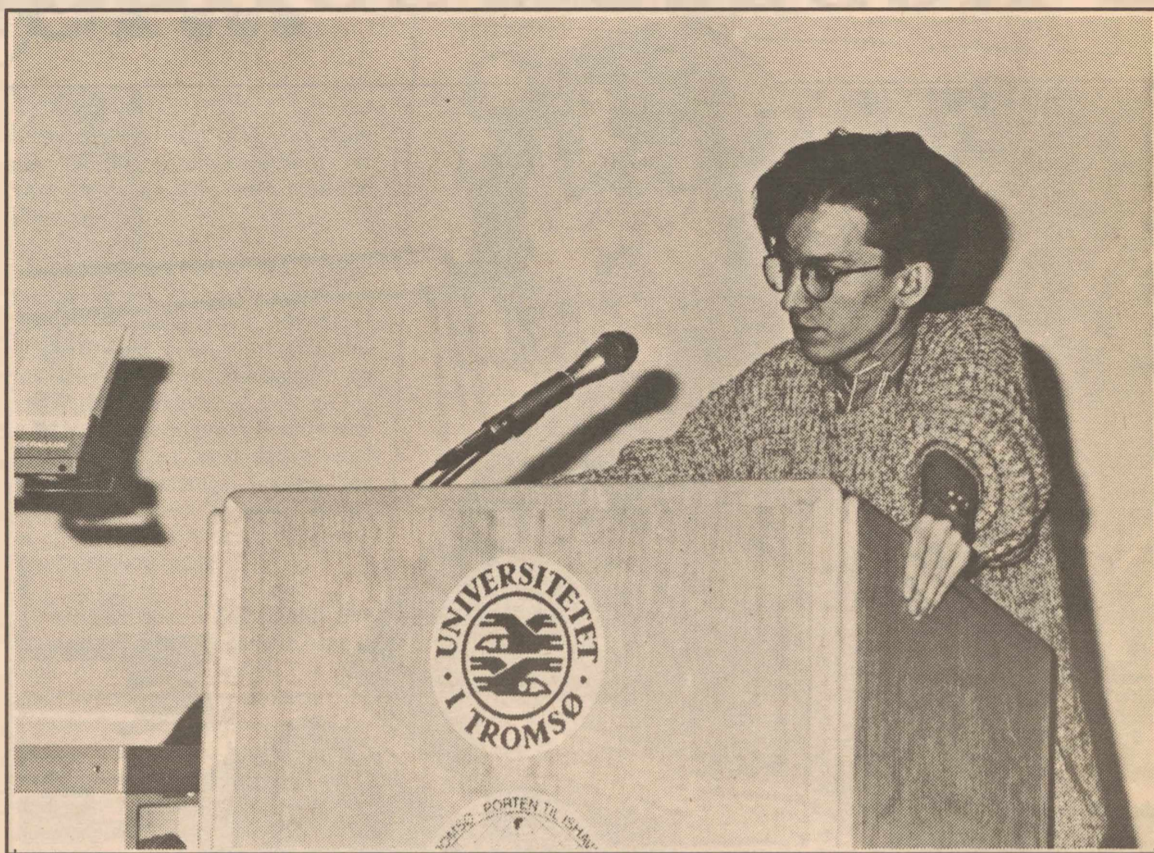
indre marked, om det blir ved hjelp av en EØS-avtale eller som medlem av EF er uvesentlig, mente Andre Støylen.

EF trenger oss!

-Vi er ikke avhengig av EF for å få solgt våre produkter. I realiteten skriker EF etter vår olje og gass. Alternativet for dem er enten å handle med Algerie som støttet Irak under Gulf-krigen, eller å kjøpe gass fra Sovjetunionen som er uglesett av en rekke land i EF. Situasjonen for Norge i dag, er at vi har fri adgang til å selge våre industrivarer innenfor EF-markedet, og har dermed ingenting å hente på et medlemskap. Når det gjelder fisk har vi både noe å tape og noe å tjene. For å gi oss tollfrihet på fisk, krever EF tilgang til våre ressurser. De 270 millionene vi i dag betaler i toll på fisk, er bare småpenger i den store sammenheng. Poenget er at EF vil inn på vårt marked, og ikke at næringslivet i Norge skal til EF. Der er de nemlig allerede, argumenterte Carl Erik Schulz.

Subsidier

-Et norsk EF-medlemskap vil føre til store tap i Nord. Omstruktureringen av næringslivet fører til økt sentralisering. Det blir forbudt med subsidiering av bedrifter og sosiale hensyn blir minimale. Om næringslivet går til himmels i EF, går vi andre et helt annet sted! slo Carl Erik Schulz fast.

Paul Chaffey (SV) holdt et flammende innlegg mot Høyres EF-forherligelse.

Foto: Oddgeir Sagerup

-Det er ikke noe mål å bevare norske bedrifter som de er i dag. Noen må gå under. Vi må gi næringslivet stabile forhold og fornuftig, edruelig økonomisk politikk, og dette finner man i EF! påsto Andre Støylen og fortsatte med et bibelsitat; -Gjør mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg. Det vil si at om vi stenger andre ute, blir vi selv utestengt. Vi er mer avhengig av Europa enn de er av oss, sa Støylen før han overlot talestolen og tilhørerne til Paul Chaffey.

Dømt til å være utkant

-Jeg er fristet til å si en del om Høyre etter disse utsagnene, men Høyre er forsåvidt uinteressante. Den edruelige politikken Støylen snakker om, vil si at man skjærer ned på overføringene til Nord-Norge. Norge er dømt til å være en geografisk utkant i Europa, og vi

kan ikke gjøre noe med folketallet. Et norsk EF-medlemskap vil føre til slaktning av bedrifter, fraflytting, samt at velferdsstaten vil bli satt under kraftig press. EF er ingen miljøorganisasjon eller et studenter-samfunn. Heller ikke er det en organisasjon som skal utbedre det norske sosialdemokratiet og spre det til hele verden. EF er et redskap for utvidelse av den Vest-Europeiske kapitalismen, og hva godt kan det komme ut av det? spurte Chaffey og ventet ikke på svar før han fortsatte sin anti-EF storm.

Skjebnetroen

-De folkevalgte vil ikke kunne styre økonomien om vi blir EF-medlem. Slutter vi oss til EF, slutter vi oss til et regelverk som allerede er vedtatt og som vi ikke har noen mulighet til å påvirke. Forandringer av lovverket må nemlig være en-

stemmig. De norske parlamentarikerne vil få sjokk når de oppdager hvor mye makt som vil bli tatt fra dem om Norge blir med i EF. Vi har fortsatt et valg. Vi kan velge å ha handlefrihet utenfor EF og på den måten ha påvirkningskraft, eller vi kan underlegge oss EFs lover og regler. Den viktigste kampen for oss nå, er å bekjempe skjebnetroen om at Norge MÅ bli med i EF, og at vi ikke kan bestemme selv. Det kan vi, og vi bør velge å stå utenfor! appellerte Chaffey og avsluttet dermed debatten.

-Jeg er godt fornøyd med debatten. Det er tydelig at Høyres syn ikke var spesielt populært. Det er fint å være EF-motstander i Tromsø, fortalte Paul Chaffey til Utropia og fikk støtte av sin kampfrende Carl Erik Schulz.

-Vi har massene med oss, dette skal gå bra, mente de to.

Ønsker Polarinstittuttet til Tromsø

Sosialdemokratisk Studentforbund (SSF) har på sitt landsmøte den 14-16 mars, vedtatt en uttalelse som støtter en flytting av Polarinstittuttet til Tromsø;

-Vi er svært glade for at landsmøtet støttet vårt forslag, uttaler Susanne Lyng, som på vegne av SSF's lokallag i Tromsø fremmet forslaget.

-Universitetet i Tromsø vil få enda større bredde og tyngde innen arktisk forskning, og Nord-norske studenter vil få større muligheter til å få arbeid i landsdelen etter endt utdanning, heter det blant annet i uttalelsen, som forøvrig også inneholder støtte til en mer rimelig geografisk fordeling av de nasjonale midlene til forsknings- og utviklingsarbeide.

Verdens raskeste leser!

Den 17 år gamle Eugenia Alexejenko er verdens raskeste leser. Den unge jenta leser 1200 sider på bare 10 minutter !!! Det eneste som begrenser hennes leseferdighet er tiden det tar å bla om sidene. Forskere ved Moskvas Akademi sier at i tester som er foretatt leste Eugenia opptil 416 250 ord i minuttet !!!! Hennes hukommelse er ekstremt godt utviklet. Hun har tilnærmet fotografisk evne til å huske det hun har lest. Hvem skulle ikke likt å ha slike evner.

10 millioner til Tromsøstudentene

Gladmelding til studentene: Departementet har 10. 04. - 91 bevilget ti millioner kroner til Universitetet i Tromsø. Dette som en konkret handling for å redusere dagens arbeidsløshet. Bevilgningen går til ett hundre nye studieplasser på grunnplan og til ett hundre nye hovedfagsplasser.

Anna Katarina Grova

Dette kan se ut som en skjev fordeling da det er et faktum at hovedfagsstudentene er i mindretall. Men etter fjorårets prognose hvor kun tre av ISVs 183 hovedfagsstudentene ble uteksaminert kan det tyde på at prioriteringen er riktig. Økonomidirektør Ben Schei sier han er fornøyd med utfallet;

-Dette er konkrete sysselsetningsmidler som det hvert år er usikkert hvor mye som kan ventes bevilget. At Tromsø fikk 10% av hele potten blant alle landets universitet og høyskoler kan vi si oss fornøyd med.

Detaljerte planer om hva pengene skal brukes til er ennå ikke lagt på bordet, forteller Schei;

- Kravet fra departementet er at det fra høsten vil stå 200 nye studie-plasser her på Universitetet; et krav vi selvsagt vil oppfylle. Men en viss

fordeling mellom de "nye" og "gamle" studentene vil vi internt ved økonomiavdelingen likevel prøve å gjennomføre. Det er f.eks. til alles beste at de som nå studerer hovedfag kan bli uteksaminert fortest mulig slik at plasser vil bli ledige for nye hovedfagsstudenter.

Økonomidirektør Ben Schei sier videre at de fra administrasjonen gir en rammebevilgning til hvert av instituttene, men det er opp til instituttene selv å foreta en videre fordeling; -De vet best selv hvor skoen trykker. Om de vil bruke pengene på drift, utstyr eller lønn til nye lærerkrefter/veiledere er opp til dem.

Studentall ved Universitetet i

Tromsø :		
1989	—	3500 studenter
1990	—	4150 studenter
1991	—	4700 studenter

Ventet i 1992	—	5300 studenter
1993	—	5900 studenter

Økonomidirektør Ben Schei smiler over gladmeldingen.

Foto: Oddgeir Sagerup

Filosofen som ble katolikk

-Aller helst kunne jeg tenkt meg å være gresk-orthodoks, forteller filosof Ketil Bonaunet.

Foto: Oddgeir Sagerup

For de som liker Metafysisk spekulasjon

Agora, "Journal for Metafysisk Spekulasjon," er navnet på et ni år gammelt tidsskrift som utkommer fire ganger i året. Undertittelen alene viser litt av ambisjonsnivået det siktes mot. "Metafysisk spekulasjon" er ikke et emne man uttømmer i en hånd vending. Så er da Agora heller ikke et blad egnet til tanketom underholdning.

Arne Hauge

Redaksjonens retningslinje er, som de selv påpeker, "...å konstruere, etter en ny geometrisk metode, apparater til hjernens beskyttelse." Dette betyr på godt norsk at tidsskriftet ikke uten videre godtar de vanlige "sannheter" som gis en samfunnsborger størstedelen av hans eller hennes liv. Agoras aksiomer i den sosiale geometri som de konstruerer til denne "hjernens beskyttelse", er som redaksjonen skriver;

9. Vi har ikke rett fordi vi ikke er bestukket.

8. Vi har ikke rett fordi vi ikke har innflytelse.

7. Vi har ikke rett fordi vi ikke har makt.

Men, vi har rett fordi vi vet at:

6. Det gamle ikke er det skjønne

5. Det rettferdige ikke er det gode

4. Det evige ikke er det sanne og:

3. Regjeringen er samfunnskontakt for LOOC.

2. Finansdepartementet er pressekontor for Norges Bank og informasjonsavdeling for Bankforeningen.

Eller:

1. De sa det var ulovlig, så vi gjorde det.

Det er med andre ord ganske innfløkte og ambisiøse retningslinjer denne Agora-redaksjonen opererer med, men absolutt noe for de som søker et alternativ til flommen av intetsigende og ukritiske aviser, magasiner og ukeblader, samt et stadig voksende omfang av fargesprakende fag- og hobbyblader. Men Agora er ikke et magasin man feier gjennom på en-to-tre. Agoras mål, i motsetning til de fleste ovennevnte, er å skape refleksjon.

Den foreliggende utgaven av Agora, har litteratur som tema. Gjennom fjorten artikler av blant annet Georg Johannesen, Per Buvik, Espen Hammer og Ragnar B. Myklebust, tas opp såvidt forskjellige emner som vennskap og rettferdighet, moten som estetisk

prinsipp, Kants transcendentaleduksjon, samt om den franske filosofen Henri Bergson (bokanmeldelse). Noe for enhver smak.

For de som ikke vet det, kan vi opplyse at Agora er det greske navnet på en åpen plass i en by. Et "diskusjonstorv" (den kjente og kjære Sokrates ruslet mye omkring på Agoraen i Athen, hvor han kranglet og diskuterte med tilfeldig forbigående.)

Hva man vel avslutningsvis kan kritisere ved Agora, er den lite flatterende overvekten av menn, både i redaksjonen og blant bidragsyterne. Dette er klart en svakhet. Metafysisk spekulasjon burde vel ikke være forbeholdt mannen?

Agora utgis av Institutt for filosofi i Oslo, og kan bestilles fra: Agora, Institutt for filosofi, boks 1024, 0315 Oslo 3.

Agora Nr.1 1991 koster 50 kroner. Dette er billig tatt i betraktning at journalen rommer 180 sider.

Tidligere Agorahefter som ennå kan skaffes;

-2/3 1989 Estetikk, 388 s. Kr 80

-4 1989 Universitetsdebatten 205 s. Kr 40

-1/2 1990 Bjørnstjerne Bjørnson 416 s. Kr 80

-3/4 1990 Kunstig intelligens, ekte filosofi 322 s. Kr 80

Kjetil Bonaunet gikk tilfeldigvis innom en katolsk gudstjeneste i Trondheim for 10 år siden. I fjor konverterte han til katolisismen. -Den Protestantiske kirke er ikke inspirerende nok for meg som filosof, mener han.

Tomas Sætre

Bonaunet tar vennlig imot meg når jeg kommer inn på kontoret hans. Han forteller meg med meget grundige filosofiske forklaringer hvorfor han og så mange andre filosofer søker til katolisismen. Han har forberedt seg godt til samtalen. Første gang jeg spurte, ville han ikke bli intervjuet. Nå poengterer han at han ikke vil fortelle noen slags omvendelses-historie. Jeg som selv er ateist, har aldri før møtt noen som har kunnet begrunne sin tro på en så vitenskapelig troverdig måte som Kjetil Bonaunet.

Troen og fornuften

Før han kunne konvertere måtte Bonaunet gå 1 år i undervisning hos den katolske sognepresten i Tromsø. Den første hjemmeleksen han fikk var, artig nok, en bok av den tyske moralfilosofen Peter Wust. Det viser seg faktisk at de færreste filosofer praktiserer protestantismen. —Det er fordi lutheranerne har liten tiltro til fornuften, mener Bonaunet. Martin Luther sa at fornuften er som en hore, den kan brukes til det meste. Mens protestantene vil at man bare skal ta troen for en gitt sannhet uten å tenke seg mer om, mener katolikken at man skal kunne forklare sin tro med fornuften. Filosofi er en del av den katolske lære.

Jeg spør han om protestantismen er en mye dummere form for kristendom, men det benekter han. Men han sier at katolisismen har et mer positivt og dermed bedre menneske-syn: De tror på at det er noe godt i mennesket. At man kan bruke sin fornuft i troen. For protestantene derimot er mennesket fordervet, og dermed tror de ikke på at det kan komme noe godt ut av fornuften heller.

Følte du deg tiltrukket av de mange ritualene og sermoiene i den katolske gudstjenesten? For nordmenn virker jo kanskje katolisismen mer pompøs og 'spennende' enn den norske statskirken?

—Våre gudstjenester kan være enkle, men de er preget av respekt

for det hellige, sier Bonaunet og fortsetter; —De gir meg mye mer enn de protestantiske. Når vi går inn i kirken er vi stille. Vi småprater ikke med hverandre. Filosofen Mircea Eliade mente at mennesket ikke først og fremst er Homo Sapiens, men Homo Religiosus, et vesen med religionen som drivkraft. Alle lengter etter væren. Enkelte rom og enkelte tidspunkt er mettet med konsentrert væren; Det er hellig. Den katolske messen tar hensyn til det. Vi utfører et hellig rituale i et hellig rom hvor vi gjenopplever det som skjedde for 2000 år siden: Kristi død og oppstandelse blir med ett nærværende i messen.

Messen gir opplevelse

—Hos oss tar menigheten en mer aktiv del i gudstjenesten i motsetning til i den lutherske hvor prekenen gjerne blir det viktigste. Der blir det ofte til at man lytter passivt på presten som mener ditt og datt om ett eller annet.

Bonaunet forteller videre at han faktisk mer enn å være katolikk kunne tenke seg å være gresk-orthodoks. De har en enda mer levende-gjørende messe. Problemet er bare at den nærmeste menigheten ligger i Oslo. Protestantismen lar det være opp til hver enkelt å forstå bibelen slik man selv vil. Troen skal bygge på bibelen alene. Katolisismen bygger derimot på bibelen og tradisjonen. Den katolske tro har en hermeneutikk akkurat som en vitenskap.

Finner du et 'felleskap' i den katolske kirke?

—Ja, men ikke et 'Nå skal vi kose oss sammen' felleskap. Det tror jeg heller man får i de mange religiøse sektene i Norge. Men det er fint å kunne gå på en gudstjeneste i Jugoslavia og skjønne hva som foregår. Ikke det at jeg forstår hva som sies, men de katolske ritualene er de samme over hele verden.

Nå arbeider Bonaunet med en doktor-avhandling om moral-filosofi. Jeg spør om han som katolikk kommer fram til samme moral-regler som ateistiske filosofer. Han ler og sier at det gjør han faktisk. —Vi har jo fornuften felles.

Ettergivelse av studielån

Statens lånekasse for utdanning har nylig innført nye regler for ettergivelse av studielån. Reglene gjelder de Lånekassen definerer som lange studier, det vil si studier som varer 11 semester eller mer.

Lars Bjørgum

For universitets- og høyskolestudier med normert studietid på 11 - 13 semester vil en etter de nye reglene få ettergitt henholdsvis kr 28.400,-, 38.400,- og 43.400,- ved fullført utdanning. For studier der den endelige graden er normert til mer enn 13 semester ettergis kr 43.400,-.

Studier frem til graden cand. scient. betraktes fortsatt ikke som lange studier, og omfattes derfor ikke av reglene for ettergivelse. For skuffede realister opplyser imidler-

tid Lånekassen at cand. scient. plus praktisk-pedagogisk utdanning (ped. sem.) berettiger til fradrag tilsvarende 11 semester.

Som gulrot under utdannelselover Lånekassen en ekstra bonus på kr 18.000,- dersom studiet fullføres på normert eller kortere tid. Til leggeskriteriene som er gitt før imidlertid til at svært få er berettiget til dette fradraget, og fra Lånekassen får vi opplyst at det for høsten 1990 er 1 person som har fått innvilge denne bonusen. Ordningen blir sannsynligvis fjernet i løpet av kort tid.

De nye reglene er gjeldende fra og med høsten 1990. Søknadsfrist er 30. april 1991.

En jord dør...

Dommedagsprofeti? -Ja, kanskje....

Men Lester R. Brown og hans verdenskjente miljø-analyseinstitutt gir oss ikke mye tid på å berge planeten og livet. Forskerlaget i Washington har etter hvert opparbeidet seg enorm anseelse for sin seriøsitet og troverdighet. Så beskrivelsen vi får av jordas tilstand i State of the World 1991 kan i grove trekk ikke motbevise.

**B
O
K**

I begynnelsen av dette året kom den åttende utgaven av State of the World. Rapporten er årlig, og er nå for andre gang utgitt på norsk. Utgiver er Worldwatch Institute (WI), Washington, USA. Ansvarlig for den norske utgaven er også Worldwatch Institute Norden som ble opprettet i 1989.

State of the World er ingen lettest spenningsroman, eller et skjønnlitterært verk, men en nøktern, faglig beskrivelse av miljø-situasjonen i verden. Og den er ikke særlig opplysende, skal vi tro Lester R. Brown og hans etterhvert så anerkjente og respekterte forsker-team. Vi har et alvorlig problem når det gjelder å berge jordkloden og alt dens liv.

WI kommer med mange horribles eksempler på at både jordsmonn, skog og ozonlag står i ferd med å glippe ut av vår framtid og våre hender. Lester R. Brown skriver at på de 20 siste åra har ørknene økt med ca. 120 millioner hektar, til-

svarende all mark som idag dyrkes i Kina. Når det gjelder skogen, har den minket med omlag 200 millioner hektar, et like stort område som hele USA øst for Mississippi-elva (3/4 av USA's areal). Dessuten har vi greid å utrydde tusener på tusener av plante- og dyrearter på grunn av vår higen etter makt og rikdom (hva vi kaller framskritt). WI sier klart ifra at her må noe gjøres,- og det fort!

Boka tar systematisk opp problemet med berging av miljøet og drøfter mulige løsninger. På de fleste områder trengs det radikale endringer, og svarene ligger i at tanken på profitt og lønnsomhet må legges i bakgrunnen. I stedet for at alle landene konkurrerer om å tjene mest, må en hel verden kjempe sammen for et felles mål. Instituttet skriver også at alle må endre holdning, og være forberedt på å legge om livsstilen sin ganske betraktelig. Som Lester R. Brown sier det i 1. kap; -Vi er avhengige av at flere av oss blir miljøaktivister, at vi arbeider på vegne av planeten og våre

barns fremtid. Og hvis ikke dette skjer rimelig fort blir et bedre liv for våre barn og barnebarn kun en illusjon.

State of the World vil i 1991 komme ut på 25 språk, og det er planlagt et opplag på ca. 400.000. I USA brukes boka som pensumlitteratur ved flere universiteter og videregående skoler.

Underavdelingen Worldwatch Institute Norden, med daglig leder Magnar Norderhaug i spissen, har sørget for at boka nå også kommer ut på norsk. I fjor besto dette opplaget av 9.000 bøker.

Miljødebatten i dag trenger helt klart en ny giv. En kunne jo håpe at State of the World vil få oss til å åpne øynene, erkjenne problemet og kjempe for livet. Dessverre ser det ut til at erkjennelsen kommer alt for seint, og at vi plutselig en dag står i en verden totalt forskjellig fra den vi kjenner i dag.

State of the World
Bok, 250 sider.
Innb. kr.: 170,-
Scanbok Forlag A/S
1991

Agnes Berg-Hansen

Norsk utgave

State of the World

Lester R. Brown

Alan B. Durning
Hilary F. French
Christopher Flavin
Jodi L. Jacobson
Nicholas Lenssen
Marcia D. Lowe
Sandra Postel
Michael Renner
John C. Ryan
Linda Starke
John E. Young

Verdens mest leste miljørapport
fra Worldwatch Institute

English summary

The University and Sami Society

After "humanioradagene" at the University in Oslo, a discussion began as to whether the university should preserve the Norwegian national identity or to critically question and be a corrective entity. In evaluating the university's role in relationship to the Samis' recent history, raising this question seems artificial. The university is a part of the society to which it belongs and reflects the attitudes that exist in the rest of the society.

It is no coincidence that the norwegianizing century came together with a period of great effort toward the building up of a Norwegian nation. Professor Knut Bergsland characterizes the Norwegian writing of the history of Samis in "Historisk Tidsskrift" as follows: "Sami history means in practice, for the most part, a history written about Samis, by non-Samis, for non-Samis, while history can mean a history written about Norwegians, by Norwegians, for Norwegians." For example, Andreas Holmsen discusses the Komsa people as "the Norwegians of the time" and their culture as "the oldest Norwegian culture." The history major at the university plays a great role in creating a national history to which the Samis don't belong. But the university environment is also subject to influence. Andreas

Holmsen later became interested in Sami history. The Sami language has been a major at the University in Oslo over a period from 1848 to 1984.

One of the given political goals of the founding of the University in Tromsø was the responsibility for Sami language, culture and society. In spite of some northern input in this process, for the most part it was researchers from the south who occupied positions and built up the subjects. The administration didn't put the establishment of "Sami and Sami related" research into motion as planned, except for Sami language, which was unavoidable. Within individual subjects researchers had to fight for positions. It became easier to fight for something "Sami". But the distance between the university and Sami society didn't shrink. Sami society didn't participate in the establishment of the University in Tromsø. Researchers were against placing the Sami Department in a Sami village.

How can the university help Sami society? There is, of course a need for academic qualification for positions. There has been a lack of competent personnel when the authorities have set out to establish schools, culture and research institutions, and museums.

Within research, there is a need for documentation of the existence of Samis. This applies to a necessary confirmation of Sami settling and use of natural resources, and their fight for the right to remains of the natural resources which they still

use. This information should be systematic and usable. Norwegians can also contribute to this effort.

SSSR on Lappish Law

The Sami law portion of the law program should acquire a more central position in the program, since it is relevant to this part of the country and the law program in Tromsø is based on this.

Sami law will have greater significance and the University in Tromsø has the responsibility for educating all lawyers here on Sami law. It shouldn't be a special subject offering. If it is reduced to a special subject offering, its finances and

Lappish children.

faculty will be limited. In order to make it more attractive for future law students to deepen themselves and research in the field of Sami law, it is necessary to have prioritizing from the side of IRV.

Day Care Center Selection

Hacked

Community cutbacks cause large problems for daycare centers

After a meeting in the Tromsø day care center commission administration, a cutback of 384,000 Nkr was approved for Samskipnadens day care centers. The cutbacks affect first the wage of extra help, the training course, and the purchase of toys and games. This may force SiTø to close more of its daycare centers.

For the centers at Breivika, Maurtua, Tiriltoppen, and Kvaløysletta, this could result in them being closed during certain periods. This applies to vacations and any other periods when extra help may be needed.

Of SiTø's 277 day care center spots, 93 are the responsibility of the Tromsø community. In an agreement established ten years ago, the community took the obligation to cover one third of the costs of running and financing of these spots. The reason that Samskipnaden even agreed to this was a stipulation that the community would cover any losses by its own spots.

Assistant director of Samskipnaden, Helen Knopf Larsen, says

that there hasn't been a problem with presentation and acceptance of the budget previously until suddenly now. This year's budget is suprisingly enough just an inflation-adjusted version of last year's budget.

Marit D. Karstad, of Tromsø community, says that the community has very poor finances; therefore it is necessary to cut back. Since Samskipnadens centers have better financing than the community's own, we prefer to cut back here than to cut further back on our own.

Increased Cooperation

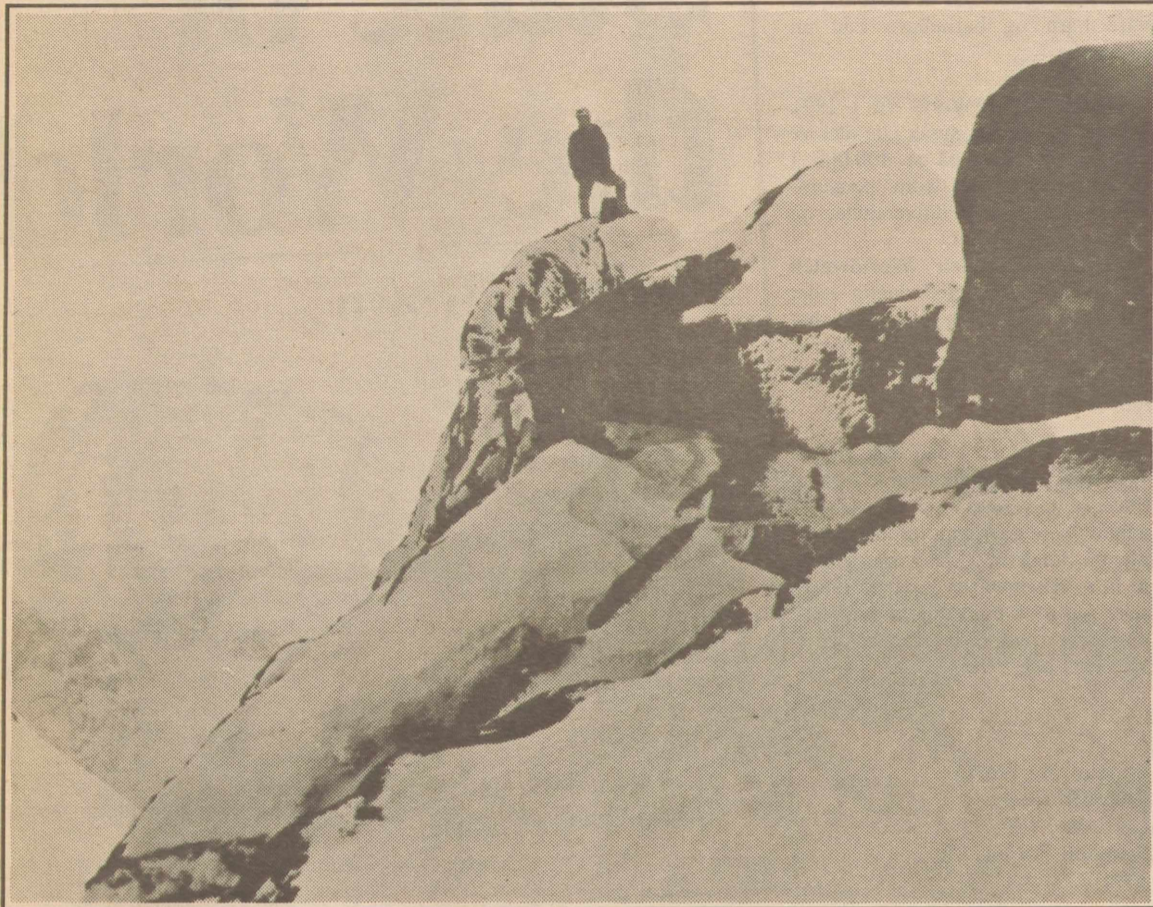
Abroad

The university of Tromsø is currently very busy signing cooperation agreements with foreign universities. The first was the Technical University in Hamburg-Harburg. This agreement allows for exchange of students, researchers and administrative personnel, as well as exchange of information and planning of cooperative research projects.

The agreement applies first and foremost to the research environment within physics. It may also be possible to involve other departments if it suits intentions.

Possible future agreements may occur with schools in USSR and New Foundland in the areas of education, transatlantic telecommunication and fishery.

Fjelltur til Sovjet

Fra store Hollender på Kvaløya.

I løpet av sommeren vil 15 personer fra Tromsø og omegn få mulighet til å besøke Sovjet under en kombinert klatre- og fjelltur til Pamir

Tekst og foto: Lars Bjørgum

Fjellkjeden Pamir utgjør den vestligste delen av Himalaya, og strekker seg fra Kina via Afghanistan og inn i Sovjet. Området turen går til ligger i den vestlige utkanten av Pamir og består av forholdsvis variert terreng med topper mellom 5000 - 7500 moh. Terrenget i området gir mulighet til alt fra lette fotturer til vanskelig alpin klatring.

Også i fjellet finnes tegn på at Sovjet i lengre tid har vært under kommunistisk innflytelse - blandt toppene i området finner vi navn som Mt Lenina og Pik Communizma. Sistnevnte er med sine 7495 meter det høyeste fjellet i Sovjetunionen.

Turen er organisert som en utvekslingsavtale med russere på Kolahalvøya, og reisen vil gå med fly fra Murmansk, videre til Moskva, og til Samarkand som er første stopp. Derfra bærer det videre inn i Pamir. I løpet av turen vil inntil en uke bli brukt til å se seg omkring i området rundt Samarkand, og turen

har potensiale til å bli kulturelt svært spennende i tillegg til friluftaktivitetene.

Avtalen baserer seg på at det samme antallet russere blir tatt i mot sommeren 1992 for et like langt opphold her, med utflukter blandt annet til Lofoten og Kvaløya. Lokal initiativtaker Trond Løkke opplyser at Fjellsportgruppa i Troms Turlag står som teknisk arrangør for turen, men at den er åpen for alle interesserte. Foreløpig er ca. 10 personer påmeldt.

For studenter som kan være interessert i å delta opplyses det at totalt kostnader for turen vil bli ca. 8000,- og at aktuelt tidsrommet vil være midten av juli til midten av august.

Interesserte kan ta kontakt med Trond Løkke, tlf 10107 (privat) eller 45166 (jobb), for nærmere opplysninger.

Chicago-jazz og Vestlands-brass

Lester Bowie trompétfreste på Nobile. Tilhørerne gliste over hans musikalske gags. Foto: Bodil B. Johanson

Musikerne i Brass Bros fra bygda Tafjord på Sunnmøre har fått med seg den verdensberømte trompetisten Lester Bowie fra Chicago, jazzmetropolen, på Norgesturne. I ishavsbyen Tromsø spilte de for fire hundre tilskuere under studentuka. Hornblåserne fra vestlandet spilte meget modig opp med tørre mikrofoner (uten rom og etterklang) sammen med stjernetrompetisten. Det var likevel det fargede Amerikas følsomme jazz-språk som la farge på konserten. Lester Bowie fikk hornet til å snakke.

Tore Vik

Brass Bros starter opp med en frisk låt. Stødig rytme, og det blåserbaserte bandet får riffene til å sitte. I bakgrunnen tøffer tubaisten Tafjord rundt, stødig som en dampbåt. Tilhørerne begynner å komme i bevegelse. Lester Bowie inn og avviser all tvil om hvor jazzten kommer fra med en eneste trompétfres. Brass Bros falmer og er i ferd med til å bli presset opp mot veggen som musikalsk veggpyrd. De presser sine ferdigheter over det mulige, og henger med.

De norske musikerne framførte fine soloer. Spesielt Tafjord på tuba spilte følsomt og melodisk. Også walthornisten og de to norske trompétistene framførte pene saker.

Lester Bowie har en nær kontakt med trompeten. Han hvirvler opp og ned, med frasene under full kontroll. Ingen sjanser, alt har en mening. Tonen av og til åpen og følsom, til tider skarp som en glasskjerer.

Etter hvert som spillinga roet seg ned, framførte Bowie noen ballader med myk ansats og åpen, hes

stemme fra trompeten. Det var spesielt noen bluesmelodier med virkelig blå følelse, fine overganger

Bandet framførte også en discolåt "Savin all my love for you", et publikumsfrieri som slo an.

Et eksperimentelt møte mellom norsk folkemusikktradisjon og den svarte amerikanske folkemusikken falt ikke udelt i undertegnedet smak, da de framførte springaren "Rotenheims-Knut". Men dette lignet ikke på dansemusikk. Det høstes ut som Rotenheims-Knut snublet ned gjennom loftstrappa i blytung heimrentfyll og landa på ei katta. Og katta, representert ved Bowie hylte som i skjærsilden. Her var det ingen feelin'. Hun sto i fare for å miste sine liv i sammenstøtet med den brave gammeldanseren. Hvert som skreik høyest av Knut og katta skal være usikkert.

Korsom er, konserten falt tydeligvis i tilhørernes smak. De gliste over Lester Bowies musikalske gags. Og kommentarene lød som "Detta var lødig bra". Og dermed var det snapp snute for det musikalske eventyret om Tafjord brødrene og Lester Bowie for fire hundre begeistrede tilhørere i Tromsø.

I Voldens makt

-Et mislykket forsøk på å gi et annet bilde av Peru

"Det er ingen tvil. Nesten alle peruanere er mot vold." Konklusjonen er klar. Vi sitter på noen røstoler i et galvaniseringsverksted i Lima. Verkstedet drives av en organisasjon av indianske immigranter fra Ayacucho-området i fjellene i Peru. Ayacucho er et fattig område, sterkt preget av krigen mellom geriljaorganisasjonen Lysende Sti (Sendero Luminoso) og hæren. Formålet til denne organisasjonen er å skaffe arbeid til folk som kommer fra Ayacucho.

Arbeidsdagen er slutt. Over noen øl blir situasjonen i Peru livlig diskutert. Alfredo blir den ivrigste. Men han er bare assosiert medlem. Hvordan oppfatter dere i Norge situasjonen i Peru? vil han vite. Det er et spørsmål alle stiller nå i Peru. Ingen tvil om at de siste år med vold og økonomisk ruin har vært hardt på den nasjonale identiteten. Det blir ikke bedre i forbindelse med den pågående kolera-epidemien som jo absolutt er knyttet til fattigdom.

Jeg svarer som sant er at vold, geriljaorganisasjonenes virksomhet

og kriminalitet er det første nordmenn tenker på i forhold til Peru. Ingen hadde regnet med å høre noe annet. Men de blir mer overrasket når jeg sier at den norske ambassaden i Chile oppfordrer nordmenn til ikke å reise til Peru. Så ille trodde de ikke det var.

"Hva mener du? Hva mener du?" er det neste spørsmålet til Alfredo. Diskusjonen tar en kjent form. Jeg vet hva jeg skal svare. Men dette er også min forståelse av voldsituasjonen i Peru. Jeg sier derfor at geriljaorganisasjonenes virksomhet bare er en del av bildet. Vel så viktig er alle andre former volden tar i Ayacucho. Den strukturelle volden gjør at snart hele Peru bor i noen falleferdige skur i de fattige bydelene i Lima uten noen utsikter til å få fast arbeid. Og inflasjonen spiser opp det lille en tjener. Politiet og militæret driver med en utstrakt grad av totalt uvettig voldsbruk. Et eksempel skjedde 1. januar i år. Tre hundre personer hadde okkupert en grusslette i Ate-Vitarte i utkanten av Lima for å bygge bolig. Slike "inva-

sjoner" var vanlig for fem år siden, men skjer nesten ikke nå lenger. Politiet ville feire nyttårsaften og skjøt med skarpt for å fjerne jordokkupantene. Politiet lyktes. Fire personer ble drept og trettiåtte hardt såret. Nesten alle var skutt i ryggen under flukt. Innenriksministeren, en ualmennelig arrogant general, ville ikke engang beklage mordene, men beskyldte journalister og parlamentarikere som tok opp saken for nyttige idioter i "undergravningens tjeneste."

Applaus. Omfavnelse. Medlemmene i galvaniseringsverkstedet var tydeligvis fornøyd med min forståelse av årsaken til volden. "Volden er bare en del av dagens bilde i Peru. Virkeligheten er mer sammensatt", fortsatte Alfredo som fortsatt ledet an diskusjonene. "Det er ingen av oss som går omkring og føler redsel. Men vi må jo selvfølgelig passe på."

Det var imidlertid ikke bare seg selv de følte de måtte passe på. Denne kvelden hadde de også et stort ansvar for denne gringoen som var på besøk. Etter diskusjonene på verkstedet fikk vi en folkevogn taxi til å ta syv passasjerer. Vi skulle til en pena folklorica i en bydel med langt fra godt rykte. En slik pena er en regelrett fyllefest med indiansk musikk fra fjellene. Denne kvelden spilte det ei gruppe fra Huancayo. Deres musikk var forskjellig fra "El Condor Pasa" som er det vi forbinder med indiansk musikk fra Andesfjellene. Gruppen fra Huancayo stilte med to sangere, fem saksofoner, to klarinetter, ei fele og ei harpe.

Omkring i den slitte hallen gikk orangekledd kelnere med røde kasser med hele pils på skuldra og sørget for at det hele tida var masse

flasker på bordet. Det var øl for enhver smak. Det vil si både kaldt og varmt. Men glass fikk vi bare et av. Det gikk hele tiden på rundgang og hver måtte drikke opp. Først gikk glasset veldig fort rundt. Etterpå mye langsommere.

Det var topp stemning på festen. Men det gjelder som sagt å passe på. Hver gang gringoen skulle på do, stilte det opp to stykker fra galvaniseringsverkstedet med en gang. Ingen kontakt med tilfeldige. På nabobordet var det et par jenter som forsøkte å få kontakt. Det gikk ikke upåaktet hen. Hele galvaniseringsgjengen reiste seg og ropte "ikke ta i mot det hun gir deg. ikke ta imot det hun gir deg". Bak sto to kelnere og vifta så godt de kunne med armene. Fortsatt med ølkassa på skuldrene. Det var iallfall tydelig at galvaniseringsgjengen mente at en del av det som sies om sikkerhetssituasjonen for utlendinger i Peru stemmer. En må være forsiktig.

Men hvorfor er det så vanskelig å snakke om Peru uten å nevne ordet vold allerede i første setning? Det er klart at dette har noe med voldens karakter å gjøre. Tanken på vold får det til å gå kaldt nedover ryggen på oss. Samtidig er det på en måte godt å tenke på. For på avstand får det oss til virkelig å føle at vi er på rett side i forhold til en konfliktsituasjon, som en bekreftelse av at vi lever det gode liv uten vold. Tanken på vold er også klebrig. Det er vanskelig å begynne å tenke på noe annet. Når en skal formidle om en virkelighet andre ikke kjenner, er det særlig lett å snakke om vold. Ved å gi inntrykk av at en har et avslappet forhold til voldsbruk, hever en seg på en måte over leseren.

Bare se på denne artikkelen.

Den kunne godt ha handlet om andre ting enn vold. Jeg kunne for eksempel skrevet om peruaneres omgang med unger. Og nevnt en busstur jeg nylig hadde fra La Merced i det øvre Amazonas til Lima. I ni timer reiste vi over fjellet. Fra 6 om morgenen til 3 om ettermiddagen. Først var temperaturen sånn passe. Så blei det veldig kaldt, og etterpå veldig varmt. Bare en gang stoppet bussen for at vi skulle strekke på beina. På setet foran meg satt ei mor og to unger på omentrent tre og syv år. Ingen masing. Ikke et grin kom fra ungene under hele bussturen. Ungene sang nesten hele veien. Og alle tre satt på et enkelt sete. Men en må ta seg sammen for å fortelle om slike solskinnshistorier. Tilværelsen i Peru gir nesten ikke rom for særlig mange lette sommerminner.

Den utstrakte voldsbruk diskuteres selvsagt også mye i Peru. I La Republica, som best kan sammenlignes med Dagbladet, lanserte nylig journalisten Gustavo Gorriti en strategi for å vinne over Sendero Luminoso. Han mener at demokrati og utvikling er eneste veien å gå. I følge Gorriti er den skrikende mangelen på intelligens hos politiet og militæret den viktigste faktoren for det omfanget "den skitne krigen" har fått. For inntil politikere forstår den økonomiske og sosiale bakgrunnen for kriminaliteten og geriljavirksomheten i Peru, vil volden bare øke.

Men fortsatt er dette bare en side av virkeligheten i Peru. Volden er imidlertid så forblindene.

Av Trond Berget, Latin Amerika-ansvarlig i SAIH

Nordisk samisk studentseminar

"Samisk forskning og høyere utdannings situasjon og behov". Nordisk samisk studentseminar Oulu 11-13 april 1991.

Norske, svenske, og finske samiske studenter arrangerer seminar for å behandle samisk forskning og høyere utdannings situasjon og behov. Seminaret holdes i Oulo, Finland i tida 11-13 april ved Linnanmaa Universitet sal L-5.

Seminaret er ment for samiske studenter, avdelingsledere ved universitetene og høyskolenes samiske avdelinger og samiske institusjoner.

Samiske studenter ønsker på denne måten å fremme det nordiske samarbeidet. Tanken er å samle informasjon om dagens forhold og å bli enige om framtidens målsetninger. Selvsagt er det viktig å ordne et samisk forsknings og utdanningsprogram.

Deltakerantallet er ventet å bli ca 100.

Kontaktperson: Torkel Rassmussen. Mellomveien 130, 9001 Tromsø. tlf. 85332

TØKSFs årsmøte

Tromsø konservative studenterforening (TØKSF) avholdt årsmøte på Universitet i Tromsø den 27 februar 1991. Det ble her valgt nytt styre bestående av:

- Ellen Isaksen, formann
- Ivar Nerdal, politisk viseformann
- Johnny Dahlmo, organisatorisk viseformann
- Judith Nilsen, sekretær
- Solveig Mikkelsen, kasserer
- Steinar Jacobsen, styremedlem

TØKSFer en samling av moderate og borgelige studenter i Tromsø. TØKSF har som formål å være en studentpolitisk forening som jobber for å oppnå større borgelig innflytelse på lærestedene i Tromsø.

Årsmøtet vedtok 3 resolusjoner.

Den første går ut på at TØKSF ønsker at utredningsarbeidet for Nord-Norge banen må gjenopptaes. TØKSF mener at en slik jernbane vil være av svært stor betydning for

landsdelen.

Den andre går ut på skolestart for 6 åringer. TØKSF anser at en slik skolestart vil føre til at barnehagekøene vil forminskes da de 6-åringene som nå går i barnehage vil overflyttes til skoleverket.

Den tredje resolusjonen går ut på en generell støtte til UiT om å få flyttet polarinstituttet til Tromsø. TØKSF anser det som naturlig at polarinstituttet legges til det nordligste kompetansesenteret i Norge

Forsvarsviljen for svak?

Jeg vil med dette leserbrevet etterlyse den nystartede "Tromsøstudentenes forsvarsforening." En forening som ble stiftet i fjor høst, og som jeg som tidligere befal hadde store forhåpninger til. På en hel side i studentavisen Utopia skisserte foreningens talsmann hva foreningen skal arbeide med i 1991, men hva har skjedd?

Hvor har det blitt av den "informasjon og opplysningen" som foreningen skulle spre til sine medstudenter? Foreleserne som skulle ta for seg aktuelle forsvarspolitiske tema, debattene og møtene?

Det virker som om foreningens

forsvarsvilje var for svak, og at styret bukket under for de radikale og anti-militære tendensene i dagens samfunn.

Forsvarsforeningen hadde en viktig funksjon etter min mening, og det er å arbeide for å bedre forsvarsviljen blant dagens ungdom. Noe som er spesielt viktig i disse urolige tider som vi lever i. Jeg mener at det er svært viktig at Norge har et sterkt forsvar som kan være en garanti mot fremmede makter slik at vi aldri vil gjenoppleve et 9. april!

Dessverre ser det ut for meg at foreningens medlemmer/styre har glemt dette arbeidet, og at de i stedet konsentrerer seg om langt mindre

viktige ting. Jeg har blant annet notert meg at en av ildsjelene i foreningen, Arve Bartnes, er langt mer opptatt med å skape førstesideoppslag i bladet Tromsø enn å arbeide for forsvarssaken. Jeg håper at styret etter dette lille brevet tar seg kraftig sammen og starter opp med arbeidet for en bedre forsvarsvilje blant dagens ungdom, og med å spre positiv informasjon om vårt forsvar!

Med hilsen, Deres:
John Moe, tidl. sersjant i infanteriet, nå jus-student.

KulturHuset PRESENTERER:

U.S. BLUES '91

LONNIE MACK

RONNIE EARL, SUGAR RAY & THE BROADCASTERS

JIMMY ROGERS

3 BAND — 17 MUSIKERE

4 TIMERS BLUES

PAUSES SERVERING

STORSALEN 1. MAI KL. 20.30

Billettbestilling, KulturHuset tlf. (083) 57244, hverdager 12 - 17.00 og lørdager 11 - 14.00

En tanke - to sjeler

Helt uoppfordret si min mening om saken; Plantene (f.eks. bjørketrærne i Byharken) har sjel og de har ikke sjel. Slik er det.

P
E
T
I
T

Et menneske med forstand reagerer spontant hoderystende på denne horrible og innlysende selvmotsigelsen. La meg så prøve å forklare;

Det finnes noe vi kaller sjel. Hva denne sjelen er, vet vi ikke så mye om. Den glipper som en ål mellom fingrene våre når vi en sjel-den gang prøver å fastholde den. Og tro meg; slik må det være. Det er akkurat som med Gud,- forstår du Gud, så har du mista hele vitsen me'n. For Gud og sjelen er forstandens lysende skygge. Og vi vet alle hvordan en skygge oppfører seg; man kan til en viss grad trække på den, men den kan ikke fanges.

Da vi er innbilske mennesker med øyne og forstand og motorikk, og fordi vi anser trær som usannsynlig sedate og blinde,- ja rent ut sagt forstokkede - anser vi dem som ikke-besjelede. Forskere finner derfor ingen sjel hos planter fordi sjelen ikke er noe fysiopsykokjemisk "prinsipp" som kan fastholdes eksperimentelt (som man roper i skogen får man m.a.o. svar).

De halvdøde trærne i By-parken har følgelig sjel fordi jeg vil de skal ha sjel. Dette kan jeg ville fordi jeg ikke har noen forskersjel (Soulus Urbanus), men en Natursjel (Soulus Naturus).

Natursjelen bryter de fleste regler som er satt av Soulus Urbanus. Dessuten er disse to sjelene aldeles uforsonlige. De er fiender. Derfor synes alle eiere av Soulus Urbanus som leser dette at jeg er en treskalle som har kjøpt vettet pr. postordre. Kan godt være, men jeg er unnskyldt, fordi jeg har Soulus Naturus. Og dens mandat slipper jeg ikke unna. Soulus Urbanus er ikke mer saklig og vitenskapelig enn... f.eks. Finnmarksvidda.

Hva jeg blant annet derfor undrer på, mens våren får Soulus Naturus til å hviske og lokke meg mot vidda, er følgende; Hvilken av de to typer sjel er det "sameretten" skal beskytte? Soulus Urbanus, representert ved kapitalintensiv reindrift med snøscootere, helikoptere og tusenlapper? Eller Soulus Naturus, representert med Lavvoen, joiken og vinden over vidda...?

Få forstår spørsmålet. Og det er min bekymring. Det er nemlig Soulus Urbanus som gir meg kvaler. Soulus Urbanus er nemlig en arrogant sjel med usedvanlig svake sjelsevner.

Om plantene har sjel...?

Se det spørsmålet gir jeg blaffen i. For det vet jeg de har - Soulus Naturus.

Det er ikke onomatopoetiske udyr som kverker trærne i Byharken - det er lengselen. Trærne i Byharken er nemlig Viddebjørk...

Glefs

Bryting med utsikt over fjord og fjell. En nifs, men pirrende lek.
Foto; Jan A. Hårvik.

Studieprogresjon på liv og død. -science fiction fortelling om en hyttetur.

Ideen om hyttetur hadde han hatt lenge, og nå var han der endelig. Iført anorakk, vindbukse, lue, skjerf og skistøvler satt han foran peisen. Det var bare så vidt det brant inne mellom vedkubbene. Foran seg hadde han papirene som regulerte bruken av hytta.

Hytta var egentlig tenkt som en gave fra Universitetet til alle studentene. Rent praktisk var det ordnet slik at samskipnaden sto for utleie, drift og vedlikehold. Hytta var stor og romslig, hadde fin beliggenhet og det var innlagt både vann, strøm og telefon. Her manglet ingenting. Den ble ofte brukt til mer "offisielle" møter, kurshelger o.l. i regi av Universitetet og samskipnaden.

Det var bare et MEN..., brukerrettighetene for studentene var regulert ut fra den enkelte student's studieprogresjon og vekt-tallsbelastning det inneværende semesteret. Ikke bare var det så som så med studieprogresjonen, men dette semesteret hadde vår gjest tenkt å forbedre noen fag fra tidligere år, for å komme inn på hovedfag i biologi

til høsten. Han hadde derfor bare tenkt å ta åtte nye vektall dette semesteret. Det var likevel for sent å komme med i bonus-ordningen om tilbakebetaling av studielån. Grensen var satt ved elleve semester på Cand.scient graden, og den grensen ville han bryte lenge før han var ferdig med hovedfag.

Tanken på å tilbringe en hel helg her oppe på hytta fortonte seg som et mareritt etterhvert som han leste seg gjennom regelementet. Neste buss tilbake til byen gikk ikke før søndags ettermiddag. Andre muligheter fantes ikke ettersom han hadde vært nødt til å selge bilen. Den nye ordningen i Lånekassen forlangte ti vektall for å få studielån, og penger trengte han jo.

Ikke bare var oppvarmingen et problem, med sine åtte vektall var maksimumstemperaturen 17 grader, den ble overvåket av sensorer over kjøkkenbenken som automatisk stengte trekken når temperaturen ble oversteget. Elektrisk lys var bare tillatt i oppholdsrommene. Øvrige rom som gang, uthus, soverom og toalett

måtte belyses med medbrakt taglys e.l. Med sine åtte vektall var han henvist til å bruke den elektriske komfyren på kjøkkenet som var betjent med myntinnkast. Den siste femkroningen gikk med til å koke kaffe til frokost, for hvem bærer med seg et lass mynter til fjells? Ideen med myntautomat var antagelig hentet fra samskipnadens forsøk på å innføre myntautomat på vaskemaskinene i studentboligene.

Han var henvist til å bruke de smale sengbenkene i forrommet, eller liggeunderlag på stuegulvet, som soveplass. Sengene på soverommene var foreholdt studenter med mer enn 12 vektall i semesteret. Sengebenkene var greie nok, men det ville bli et problem når hans kjæreste kom med bussen senere sammen dagen. Han fikk ikke varslet henne om ikke å komme, da han ikke hadde flere kronestykker.

Hans gnagende samvittighet hadde gitt han en søvnløs natt fordi han ikke hadde overholdt alle bestemmelsene. Blant annet hadde han brutt et forbud om bruk av de

oppmerkede skiløypene som samskipnaden hadde lagt i området rundt hytta. Selv om han var alene og det kraftige snødrevet raskt dekket sporene, så var traséen foreholdt brukere med høyere studieprogresjon enn hans. Tanken på ennå en søvnløs natt fristet ikke.

Døra gikk i lås etter mye besvær. Det hadde satt seg snø i dørkarmen som etterhvert var blitt til is. Han børstet snøen ut av bindingene og sparket på seg skiene. Med kraftige dobbeltak gled han avgårde på det silkefine føret i retning buss-stoppen for å ta imot sin kjære. Han ville vekk, vekk fra alle påbud, forbud, reguleringer og adgangsbegrensninger. Bussen måtte jo ha et endestopp der det gikk an å være til den returnerte på søndag.

Det skulle være fritt for alle å studere, og velferdstilbudene skulle være for alle. Hvor førte det silkefine føret?

Totto

